

VALMENTAJIEN SEURANTAKYSELY

2013

Minna Blomqvist¹, Kirsi Hämäläinen²

KIHUn julkaisusarja, nro 49
ISBN 978-952-5676-75-4 (nid)
ISBN 978-952-5676-76-1 (pdf)

Minna Blomqvist¹, Kirsi Hämäläinen²

VALMENTAJIEN SEURANTAKYSELY 2013

¹ Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU

² Haaga-Helia Ammattikorkeakoulu

² Suomen Olympiakomitea

KIHUn julkaisusarja, nro 49

Copyright © Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus KIHU, 2015

ISBN 978-952-5676-75-4 (nid)

ISBN 978-952-5676-76-1 (pdf)

Kaikki oikeudet pidätetään. Tämän julkaisun tai sen osan jäljentäminen ilman tekijän kirjallista lupaa painamalla, monistamalla, äänittämällä tai muulla tavoin on tekijänoikeuslain mukaisesti kielletty.

Painettu: Edita Prima Oy

Helsinki 2015

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ	4
1 JOHDANTO	6
2 TIEDON KERUU JA ANALYSOINTI	9
3 TULOKSET	12
3.1 Taustatiedot.....	12
3.2 Valmentajakokemus ja -koulutus.....	13
3.2.1 Muutokset valmentajakokemuksessa ja -koulutuksessa 2009 - 2013	14
3.3 Valmennustoimintaa jatkaneet	15
3.3.1 Taustatiedot	15
3.3.2 Valmennuksen toimintaympäristö	15
3.3.3 Muutokset valmennuksen toimintaympäristössä 2009 - 2013	16
3.3.4 Motiivit valmennustoiminnan jatkamiselle ja toiminnan tavoitteet	16
3.3.5 Valmentajan ajankäyttö.....	19
3.4 Valmennustoiminnan lopettaneet.....	20
3.4.1 Taustatiedot	20
3.4.2 Valmennuksen toimintaympäristö	20
3.4.3 Valmennustoiminnan lopettamiseen johtaneet syyt	21
3.4.4 Valmennustoiminnan lopettamisen yleisyys	21
3.5 Valmennusosaaminen ja valmentajana kehittyminen.....	25
3.5.1 Valmennusosaamisen taso.....	25
3.5.2 Valmennusosaamisen kehitystarpeet	29
3.5.3 Oppimistyyli	32
3.5.4 Koulutus valmentajana kehittymisen tukena	33
3.5.5 Muu valmennustoiminnan tuki.....	35
3.5.6 Valmentajien tärkeimmät oppimiskokemukset.....	36
4 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	41
Valmentajien yleiskuvaus	41
Valmennusosaamisen taso ja kehitystarpeet	42
Valmentajana kehittyminen	43
4.1 Päähavainnot.....	45
LIITE A. KYSELYLOMAKE	46

TIIVISTELMÄ

Tämä julkaisu esittelee valmentajille suunnatun seurantakyselyn tuloksia, jonka tarkoituksena oli kartoittaa 2009 valmentajakyselyyn vastanneiden valmentajien tilannetta neljä vuotta myöhemmin. Kyselylomake lähetettiin kesäkuussa 2013 nettikyselyä kaikille 2009 vuoden valmentajakyselyyn vastanneille. Vuoden 2009 vastaajista (N=2213) seurantakyselyyn vastasi määräaikaan mennessä 712 valmentajaa (32 %) 47 lajista.

Seurantakyselyn vastaajista (N=712) valtaosa (noin 72 %) oli miehiä. Lähes kaksi kolmasosaa oli iältään yli 40-vuotiaita ja vain joka kymmenes vastaaja oli alle 30-vuotias. Noin puolet vastaajista oli aloittanut valmennustoiminnan alle 25-vuotiaana, naiset keskimäärin hieman miehiä nuorempina. Valmentajakokemusta vastaajilla oli keskimäärin 15,5 vuotta. Korkeimpana valmentajakoulutustasona oli 39 %:lla vastaajista lajiliittojen järjestämä I-tason koulutus, kolmasosalla lajiliiton II- tai III-tason koulutus, ja valmentajan ammattitutkinto tai korkea-asteen valmentajakoulutus (AMK- tai yliopistotaso) oli korkeimpana koulutustasona noin neljäsosalla vastaajista. Vuoden 2009 kyselyyn verrattuna alimmin koulutettujen vastaajien osuus oli jonkin verran laskenut ja III-tason tai valmentajan ammattitutkinnon suorittaneiden osuus noussut.

Kaikista vastaajista kaksi kolmasosaa ilmoitti toimivansa kyselyntekohetkellä edelleen valmentajina. Valmennettavat olivat yleisimmin 12–19-vuotiaita ja kilpailivat kansallisella tasolla. Valtaosa valmentajista toimi vapaaehtois pohjalta, reilu viidesosa osa-aikaisesti ja harvempi kuin joka viides valmensi täysipäiväisesti. Valmennustoiminnan lopettaneiden osuus oli suurempi nais- ja vapaaehtoisvalmentajien, kokemattomampien ja alemmin koulutettujen sekä nuorempia ikäluokkia tai alemmalla tasolla valmentavien joukossa. Valmennustoiminnan jatkamisen motiivit olivat pääosin sisäisiä, joko toiminnasta itsestään tai lajista lähtöisin olevia ja lopettamisen syyt taas yleisimmin henkilökohtaisia, liittyen terveyteen, perhe-elämään, työhön tai ajankäyttöön.

Kaksi kolmesta aktiivisesti valmentavasta oli osallistunut koulutukseen edellisen neljän vuoden aikana ja puolet oli aikeissa osallistua tulevan vuoden aikana. Koulutukseen olivat osallistuneet useimmin korkeammin koulutetut ja täysipäiväisesti toimineet valmentajat ja suuntaus oli sama myös koulutushalukkuudessa. Koulutuksen saavutettavuuden, kalleuden ja siihen vaadittavan ajan arvioitiin useimmin rajoittavan koulutukseen osallistumista. Koulutukseen osallistumisen hyödyt taas painottuivat tietojen päivittämisen ja lisääntymisen ohella koulutuksen aikaiseen verkottumiseen ja vuorovaikutukseen muiden valmentajien kanssa sekä itseluottamuksen kasvamiseen valmentajana. Noin kolmasosa valmentajista oli saanut edeltäneen 12 kuukauden aikana muuta tukea kuin koulutusta. Muu valmennustoiminnan tuki oli harvinaisempaa lopettaneilla, alemmin koulutetuilla ja vapaaehtoisesti toimivilla valmentajilla. Lähes puolet valmentajista koki olevansa tuen tarpeessa seuraavan 12 kuukauden aikana. Vastaajien nimeämät tärkeimmät oppimiskokemukset todentavat hyvin, että valmentajana oppimista ja kehittymistä tapahtuu hyvin monenlaisissa tilanteissa, ympäristöissä ja yhteyksissä. Sekä toiminnassa oppimisen tukeminen eri tavoin valmentajan arjessa että koulutusten kehittäminen toiminnassa oppimisen lähtökohdista näyttäisivätkin molemmat luontevilta keinoilta tukea valmentajien osaamisen kehittymistä.

JOHDANTO

1 JOHDANTO

Suomalaisissa urheiluseuroissa arvioidaan toimivan noin 330 000 valmentajaa, ohjaajaa, kouluttajaa ja apuohjaajaa (SLU 2010). Valmentajien ja ohjaajien todellista määrää ei Suomessa ole tarkasti selvitetty, eikä seikkaperäisiä selvityksiä eri ympäristöissä toimivien valmentajien tai ohjaajien taustoista, motiiveista tai kehityspoluista ole myöskään kansallisella tasolla tehty.

KIHU toteutti 2009 laajan suomalaisvalmentajille suunnatun kyselytutkimuksen, jonka tarkoituksena oli muodostaa yleiskuva suomalaisesta valmentajakunnasta sekä esittää, mitä oppimistilanteita suomalaisvalmentajat olivat valmentajauransa aikana käyttäneet ja kuinka tärkeäksi he olivat nämä oppimistilanteet kokeneet oman valmentajana oppimisen ja kehittymisensä kannalta. Kyselylomake lähetettiin kesälä 2009 nettikyselynä 5 064 vastaanottajalle. Vastauksia palautui määräaikaan mennessä yhteensä 2 476 (kokonaisvastausprosentti 49 %).

Raportin perusteella (Blomqvist, Häyrinen ja Hämäläinen 2012; <http://www.urheilututkimukset.fi/web/julkaisut/6445/>) kyselyyn vastanneista valmentajista valtaosa oli miehiä (70 %), kaksi kolmasosaa sijoittui ikäluokkaan 30–49-vuotta ja asui joko yli 50 000 asukkaan kunnissa tai pääkaupunkiseudulla. Valmentajakoulutusta oli 93 %:lla vastaajista ja korkeimpana valmentajakoulutuksena noin puolella oli lajiliiton I-tason koulutus, neljäsosalla II- tai III-tason koulutus ja korkea-asteen valmentajakoulutus oli noin joka viidennellä vastaajalla. Omaa kilpaurheilukokemusta oli 84 %:lla vastanneista, ja valmennustoiminnan aloittamisen yleisimpiä syitä olivat oma lajiharrastustausta tai oman lapsen lajiharrastus. Valmentajakokemusta oli vastaajille kertynyt keskimäärin 10 vuotta, ja kyselyntekohetkellä valtaosa (65 %) toimi valmennustehtävässään vapaaehtois pohjalta. Valmennuskertoja kertyi viikossa keskimäärin neljä, ja aikaa valmentamiseen käytettiin noin 10 tuntia viikossa.

Vuoden 2009 kyselyn perusteella useimmin toteutuneet ja myös tärkeimmiksi koetut oppimistilanteet suomalaisvalmentajilla olivat arkivalmennuksen kautta saatava kokemus ja tieto, oman lajin valmentajilta oppiminen ja omat kokemukset urheilijana. Myös oman valmennustoiminnan arviointi ja pohdinta sekä yhteistyö valmentajakollegoiden kanssa koettiin tärkeiksi. Kahdeksan kymmenestä valmentajasta oli osallistunut lajiliiton tasokoulutukseen ja noin puolet vastaajista koki sen erittäin tärkeäksi valmentajana oppimisen ja kehittymisen kannalta. Tärkeimmiksi arvioiduissa oppimistilanteissa havaittiin myös pieniä eroja vastaajien koulutuksesta, kokemuksesta ja urheilutaustasta riippuen. Tulokset tukivat näkemystä, jonka mukaan valmentajana oppimista ja kehittymistä tapahtuu hyvin monenlaisissa tilanteissa ja yhteisissä.

Tässä raportoitavan seurantakyselyn tavoitteena oli kartoittaa vuoden 2009 valmentajakyselyyn vastanneiden valmentajien tilannetta neljä vuotta myöhemmin keväällä 2013. Erityisesti haluttiin selvittää kuinka suuri osuus vastaajista oli edelleen mukana valmennustoiminnassa ja muodostaa yleiskuva sekä valmennustoimintaa jatkaneista että sen lopettaneista valmentajista. Lisäksi tavoitteena oli lisätä ymmärrystä valmennusuralla mahdollisesti tapahtuneista muutoksista ja kouluttautumisesta valmentajana neljän seurantavuoden aikana sekä kuvailla valmentajien osaamista ja valmentajana kehittymistä.

Vastaajien yleiskuvausta varten kerättiin tietoa seuraavilta osa-alueilta:

1. Taustatiedot
 - sukupuoli, ikä, valmennuksen aloittamisikä, kilpaurheilukokemus
2. Valmentajakokemus ja -koulutus
 - kokemusvuosien määrä
 - korkein valmentajakoulutuksen taso
3. Valmennustoiminnan jatkaminen ja lopettaminen
 - valmennettavien ikä, taso ja toiminnan peruste nykyisessä tai viimeisessä valmennustehtävässä
 - pääasialliset syyt valmennustoiminnan jatkamiselle tai lopettamiselle
 - ajankäyttö ja toiminnan tavoitteet nykyisessä valmennustehtävässä

Lisäksi valmennusosaamisen ja valmentajana kehittymisen arvioimiseksi vastaajia pyydettiin:

1. Arvioimaan omaa osaamistaan sekä kehitystarpeitaan valmennuksen eri osa-alueilla.
2. Arvioimaan omaa kouluttautumistaan, koulutuksen hyötyjä ja mahdollisia koulutukseen osallistumisen esteitä
3. Arvioimaan saamaansa tukea ja tuen tarvetta jatkossa omassa valmennustyössä
4. Nimeämään viimeisen 12 kuukauden aikana tärkeimmäksi kokemansa oppimistilanne.

TIEDON KERUU

JA ANALYSOINTI

2 TIEDON KERUU JA ANALYSOINTI

Kyselylomake lähetettiin kesäkuussa 2013 nettikyselyä kaikille 2009 vuoden valmentajakyselyyn vastanneille. Vuoden 2009 vastaajista (N=2213) seurantakyselyyn vastasi määräaikaan mennessä 712 valmentajaa (32 %). Vastauksia saatiin kaikkiaan 47 lajista, joista taulukkoon 1. on listattu lajit, joiden vastausmäärä oli vähintään viisi (94 % kokonaisvastausmäärästä). Vähemmän kuin viisi vastausta saatiin kaikkiaan 23 lajista. Lajeittain tarkasteltuna vastausmäärät olivat suurimmat jalkapallossa (N=150) jääkiekossa (N=97) ja yleisurheilussa (N=67) Naisten osalta eniten vastauksia saatiin voimistelusta ja taitoluistelusta ja miesten osalta jalkapallosta ja jääkiekosta. Selkeästi naisvaltaisia lajeja olivat taitoluistelu (94 %), voimistelu (92 %) ja tanssi (77 %) ja miesvaltaisia puolestaan alppilajit (100 %), golf ((100 %), paini (100 %), moottoriurheilu (83 %), tennis (80 %) ja erityisesti joukkuelajit (70–98 %) lukuun ottamatta ringetteä ja lentopalloa. Kokonaisvastausmäärien jakaumat suurimpien lajien osalta olivat hyvin samanlaiset vuoteen 2009 verrattuna (jalkapallo 21 %, jääkiekko 17 %, yleisurheilu 8 %, salibandy 7 %, voimistelu 6 %, taitoluistelu 5 % ja judo 4 %).

Raportin tulokset perustuvat pääosin 2013 vuoden koko aineistoon (N=712). Tämän lisäksi osa tuloksista on esitetty valmennustoimintaa jatkaneiden (N=460) ja osa valmennustoiminnan lopettaneiden osalta (N=252). Koko aineistosta esitettäviä kuvailevia tuloksia on osittain verrattu vuoden 2009 (N=2213) koko aineistoon, mutta pitkittäisasetelman mahdollistamaa kehittymistä tai muutosta kuvaavat tulokset on tehty suoraan vertailukelpoisiksi laskemalla ensimmäisen kyselyn aineisto uudelleen seurantakyselyn vastaajamäärän pohjalta.

Taulukko 1. Vastaajamäärät ja prosenttiosuudet lajeittain ja sukupuolittain (N=670).

Laji	Vastauksia		Naiset		Miehet	
	N	%	N	%	N	%
Jalkapallo	150	21	10	7	140	93
Jääkiekko	97	14	2	2	95	98
Yleisurheilu	67	9	21	31	46	69
Salibandy	37	5	11	30	26	70
Voimistelu	37	5	34	92	3	8
Taitoluistelu	35	5	33	94	2	6
Judo	32	4	10	31	22	69
Koripallo	28	4	3	11	25	89
Suunnistus	26	4	6	23	20	77
Lentopallo	24	3	12	50	12	50
Uinti	20	3	12	60	8	40
Tennis	15	2	3	20	12	80
Hiihto	13	2	5	38	8	62
Tanssi	13	2	10	77	3	23
Pesäpallo	11	2	2	18	9	82
Ringette	11	2	6	55	5	45
Alppihiihto	9	1	0	0	9	100

Ammunta	8	1	2	25	6	75
Golf	7	1	0	0	7	100
Sulkapallo	7	1	2	29	5	71
Muu	7	1	4	57	3	43
Moottoriurheilu	6	1	1	17	5	83
Paini	6	1	0	0	6	100

Peruste: Lajit, joiden vastausmäärä vähintään 5.

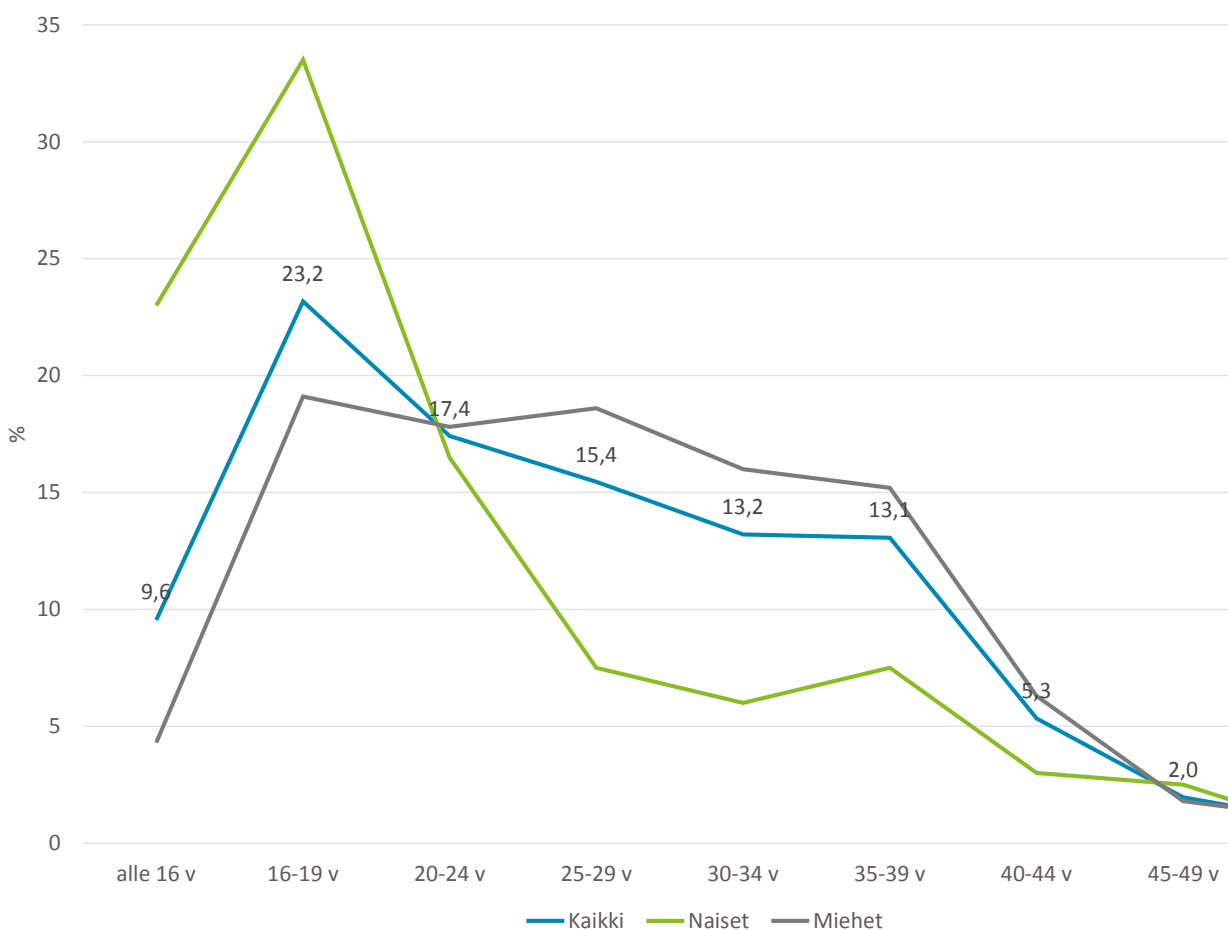
Kyselyohjelmaan palautuneet vastaukset muutettiin Webropolissa excel -raportiksi aineiston tarkempaa tarkastelua varten. Avointen kysymysten vastaukset ryhmiteltiin ja koodattiin ja osa muuttujista koodattiin uudelleen tulosten analysointia varten SPSS-tilasto-ohjelmalla. Aineiston kuvauksessa käytettiin tunnuslukuina prosenttiosuuksia ja keskilukuja. Tilastollisina menetelminä käytettiin t-testiä ja ristiintaulukointia, missä riippumattomina muuttujina olivat vastaajan sukupuoli, ikä, valmennustoiminnan aloittamisikä, valmentajakokemus, korkein valmentajakoulutus, valmennustoiminnan peruste sekä toimiminen valmentajana kyselyntekohetkellä.

TULOKSET

3 TULOKSET

3.1 Taustatiedot

Seurantakyselyyn vastanneista valmentajista (N=712) oli naisia 28 % ja miehiä 72 %. Valtaosa vastaajista kuului ikäryhmiin 40–49-vuotta (33,3 %) ja yli 49 vuotta (32,9 %). Pienimmän ikäryhmän muodostivat alle 30-vuotiaat (11,8 %) ja 30–39-vuotiaita oli vastaajista 22,1 %. Nais- ja miesvalmentajien iässä oli eroa ($\chi^2(3) = 77.903, p < .001$). Naisvalmentajista hieman yli puolet (55,5 %) oli alle 40-vuotiaita kuin taas miehistä 74,6 % oli 40-vuotiaita tai sitä vanhempia. Vuoden 2009 kyselyyn verrattuna vastaajien sukupuolijakauma oli lähes sama (2009: naisia 29 % ja miehiä 71 %), kun taas ikärakenteen osalta pienempi osuus vastaajista kuului 2013 nuorimpaan alle 30-vuotiaiden ikäryhmään sekä selkeästi suurempi osuus 50-vuotiaiden tai sitä vanhempien ikäryhmään (2009: alle 30-vuotiaat 26,6 % ja yli 49-vuotiaat 11,3 %). Kilpaurheilutaustaisten valmentajien osuus (77,0 %) vastaajista oli hieman vähäisempi kuin vuonna 2009 (83,1 %).

Kuvio 1. Vastaajien valmennustoiminnan aloittamisikä (N=712).

Kaikista vastaajista noin 10 % oli aloittanut valmennustoiminnan alle 16-vuotiaana ja lähes neljännes nuoruusvuosinaan 16–19-vuotiaana. Tämän jälkeen valmennustoiminnan aloittaneiden määrä laski tarkastelluissa ikäluokissa tasaisesti ja 40 ikävuoden jälkeen hieman jyrkemmin (Kuvio 1). Valmennustoiminnan aloittamisiässä oli eroja nais- ja miesvalmentajien välillä ($\chi^2(8) = 98.135, p < .001$). Naisista yli puolet (56,5 %) oli aloittanut valmennustoiminnan alle 20-vuotiaana ja miehistä yli puolet (55,5 %) hieman myöhemmin ikävuosien 16–29 välillä.

3.2 Valmentajakokemus ja -koulutus

Valmentajakokemusta vastaajilla oli keskimäärin 15,5 vuotta (mediaani 13). Yli 10 vuoden valmentajakokemus oli lähes kahdella kolmasosalla vastaajista ja enintään 5 vuoden valmentajakokemuksen omaavien valmentajien osuus oli alle 10 % (Taulukko 2). Valmentajakokemuksen määrä oli yhteydessä sekä vastaajien sukupuoleen ($\chi^2(3) = 17.318, p < .01$) että ikään ($\chi^2(9) = 128.935, p < .001$). Noin puolella naisvalmentajista kokemusta oli alle 10 vuotta, kun vastaava osuus miehillä oli 34,2 %. Vastaavasti yli 50-vuotiaista valmentajista valtaosalla (82,1 %) valmentajakokemusta oli kertynyt yli 10 vuotta, ikäluokassa 30–49-vuotta yli 10 vuoden valmentajakokemus oli noin 58 %:lla ja alle 30-vuotiailla valmentajakokemusta oli yleisimmin (54,8 %) kertynyt 6-10 vuotta. Vuoden 2009 kyselyyn verrattuna vastaajilla oli keskimäärin 5 vuotta enemmän valmentajakokemusta (2009: valmentajakokemusta 10,0 vuotta ja mediaani 8). Yli 10 vuoden valmentajakokemuksen omaavien vastaajien osuus oli 2013 lähes kaksinkertainen ja toisaalta kaikkein kokemattomimpien valmentajien osuus oli vain noin neljäsosa vuoden 2009 vastaavasta (Taulukko 2).

Taulukko 2. Vastaajien valmentajakokemus 2013 ja 2009 vuoden kyselyissä.

Valmentajakokemus	Frekvenssi	%	Kertymä %	Frekvenssi	%	Kertymä %
	2013			2009		
0-2 vuotta	7	1,0	1,0	248	11,3	11,3
3-5 vuotta	55	7,7	8,7	570	25,9	37,2
6-10 vuotta	213	29,9	38,6	629	28,6	65,8
yli 10 vuotta	437	61,4	100	750	34,2	100
Yhteensä	712	100		2197	100	

Korkeimpana valmentajakoulutustasona suurimmalla osalla vastaajista (38,9 %) oli I-tason valmentajakoulutus. II- tai III-tason valmentajakoulutus oli noin kolmasosalla vastaajista ja ammatillisen valmentajatutkinnon (AmVT, KVT, AVT, VAT tai VEAT), AMK- tai yliopistotasoisesta valmentajakoulutuksesta oli suorittanut hieman alle neljäsosa (23,6 %) vastaajista (Taulukko 3). Valmentajakoulutuksen taso oli yhteydessä vastaajien ikään ($\chi^2(12) = 30.883, p < .01$) ja valmentajakokemukseen ($\chi^2(12) = 86.307, p < .001$). I-tason koulutus oli korkeimpana koulutustasona useammin alle 30-vuotiailla vastaajilla (58,5 %) kuin yli 50-vuotiailla (34,2 %) ja vastaavasti useammin korkeintaan viisi vuotta valmentaneilla (75,5 %) yli 10 vuotta (29,5 %) valmentaneisiin verrattuna. Vuoden 2009 kyselyyn verrattuna kyselyyn osallistuneet vastaajat olivat 2013 keskimäärin hieman korkeammin koulutettuja. II- tai III-tasolla koulutettujen osuus oli 7 % suurempi, ammatillisen valmentajakoulutuksen suorittaneiden osuus 6 % suurempi ja vastaavasti I-tasolla koulutettujen osuus lähes 10 % alhaisempi kuin vuonna 2009 (Taulukko 3).

Taulukko 3. Vastaajien korkein valmentajakoulutus 2013 ja 2009 vuoden kyselyissä.

Valmentajakoulutus	Frekvenssi	%	Kertymä %	Frekvenssi	%	Kertymä %
	2013			2009		
Ei koulutusta	18	2,5	2,5	162	7,3	7,3
I-taso	277	38,9	41,4	1098	49,6	56,9
II-taso	131	18,4	59,8	356	16,1	73,0
III-taso	98	13,8	73,6	199	9,0	82,0
Ammattitutkinto	90	12,6	86,2	193	8,7	90,7
AMK, yliopisto	78	11,0	97,2	205	9,3	100
Muu	20	2,8	100			
Yhteensä	712	100		2213	100	

3.2.1 Muutokset valmentajakokemuksessa ja -koulutuksessa 2009 - 2013

Muutoksia valmentajakokemuksessa ja -koulutuksessa tarkasteltiin kumpaankin kyselyyn vastanneiden osalta. Vastaajien valmentajakokemus oli luonnollisesti lisääntynyt neljän vuoden ajanjaksona valmennustoimintaansa jatkaneiden valmentajien osalta. Valmentajakokemusta oli vastaajille kertynyt 2013 keskimäärin 15,4 vuotta (mediaani 13), kun sitä 2009 oli 12,5 vuotta (mediaani 11). Valtaosalla vastaajista oli valmentajakokemusta 2013 yli 10 vuotta ja vastaavasti kokemattomampien vastaajien osuus oli pienentynyt alle 10 %:iin (Taulukko 4).

Taulukko 4. Vastaajien valmentajakokemus ja -koulutus 2009 ja 2013 (N=712).

	2009	2013	Erotus
Valmentajakokemus	%	%	
0-2 vuotta	4,3	1,0	-3,3
3-5 vuotta	16,9	7,7	-9,2
6-10 vuotta	27,4	29,9	2,5
yli 10 vuotta	51,4	61,4	10,0
Valmentajakoulutus			
Ei koulutusta	4,4	2,5	-1,9
I-taso	46,0	38,9	-7,1
II-taso	17,9	18,4	0,5
III-taso	10,5	13,8	3,3
Ammattitutkinto	7,6	12,6	5,0
AMK, yliopisto	11,7	11,0	-0,7
Muu	2,0	2,8	0,8

Peruste: Vuoden 2009 ja 2013 vastaajat.

Vastaajien koulutustaustassa oli myös tapahtunut kehitystä 2009 vuoteen verrattuna. Seurantakyselyn vastaajista 63,5 % ilmoitti osallistuneensa valmentajakoulutukseen edellisen neljän vuoden aikana. Vastaajat olivat suorittaneet keskimäärin 3,5 koulutusta (mediaani 3) neljän vuoden aikana. Kouluttamattomien ja I-tasolla koulutettujen vastaajien osuus oli pienentynyt 9 % ja vastaavasti lisäystä oli tapahtunut erityisesti III-tason ja valmentajan ammattitutkinnon suorittaneiden osuuksissa (Taulukko 4).

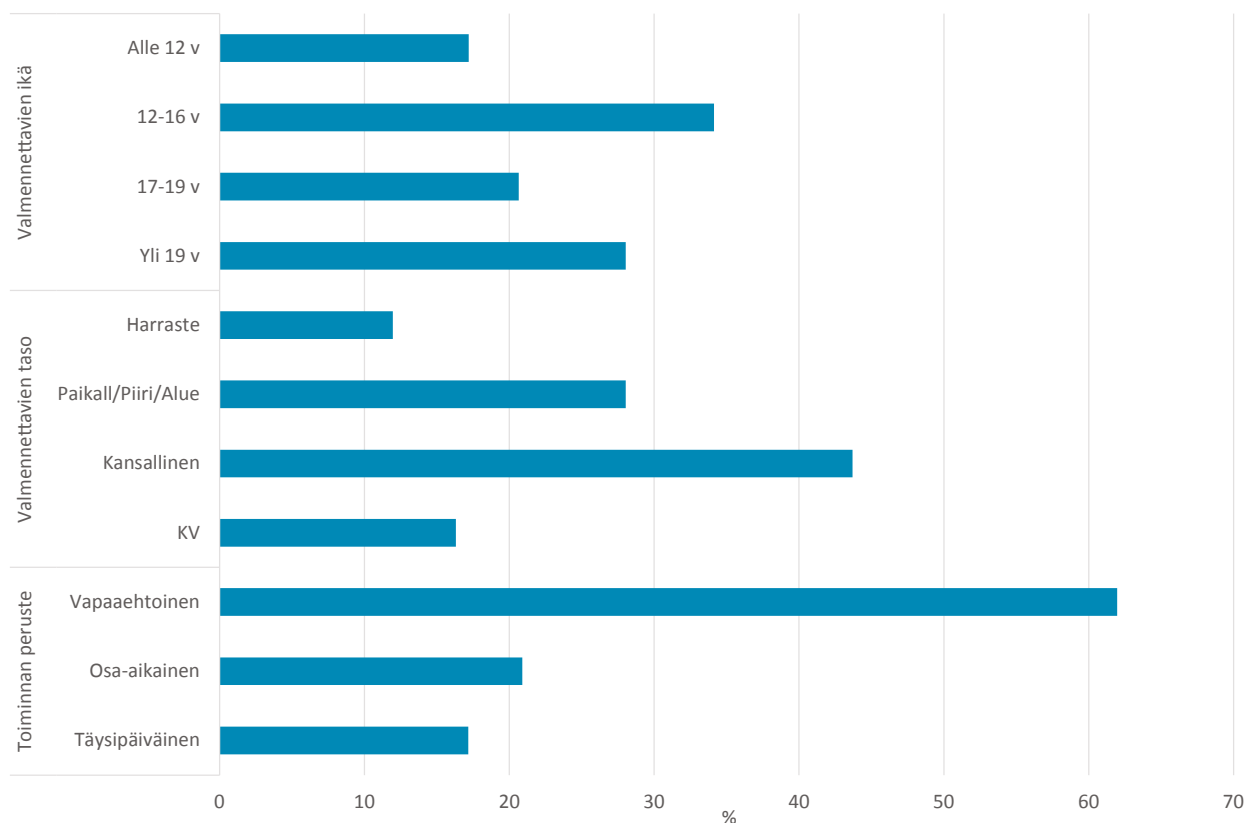
3.3 Valmennustoimintaa jatkaaneet

3.3.1 Taustatiedot

Kaikista vastaajista 64,6 % (n=460) ilmoitti toimivansa kyselyntekohetkellä edelleen valmentajana. Kyselyntekohetkellä aktiivisesti valmentaneista oli miehiä 74,6 % ja naisia neljännes. Valtaosa kuului ikäryhmiin 40–49 vuotta (35,2 %) ja yli 49 vuotta (30,7 %). Pienimmän ikäryhmän muodostivat alle 30-vuotiaat (10,9 %) ja 30–39-vuotiaita oli 23,3 %. Kilpaurheilutausta oli 80,2 %:lla vastaajista. Korkeimpana koulutustasona oli kolmasosalla I-taso (33,3 %), II- tai III-taso lähes kolmasosalla (31,1 %) ja sitä korkeampi 27,4 %:lla kyselyntekohetkellä aktiivisesti valmentaneista. Valmentajakokemusta oli valtaosalla (69,1 %) yli 10 vuotta, 28 % oli valmentanut 6-10 vuotta ja 2,8 % oli valmentanut viisi vuotta tai vähemmän.

3.3.2 Valmennuksen toimintaympäristö

Nykyisessä valmennustehtävässään reilu kolmannes ilmoitti valmentavansa 12–16-vuotiaita ja hieman yli neljännes yli 19-vuotiaita. Valtaosa vastaajista (71,7 %) ilmoitti valmentavansa joko kansallisella tasolla tai paikallisella, piirin tai alueellisella tasolla kilpailevia urheilijoita. Toiminnan peruste oli yleisimmin vapaaehtoinen, osa-aikaisesti valmentavia oli noin viidesosa ja täysipäiväisesti valmennustyötä teki kyselyntekohetkellä 17,2 % vastaajista (Kuvio 2).

Kuvio 2. Valmennettavien ikä ja taso ja toiminnan peruste nykyisessä valmennustehtävässä (N=460).

3.3.3 Muutokset valmennuksen toimintaympäristössä 2009 - 2013

Verrattaessa valmennettavien ikää, tasoa ja toiminnan perustetta neljän vuoden takaiseen havaitaan taulukossa 5 hyvin pieniä eroja. 2013 hieman suurempi osa vastaajista valmensi vanhemmissa ikäryhmissä kuin 2009 sekä myös hieman korkeammalla tasolla kilpailevia urheilijoita. Valmennustoiminnan perusteessa oli myös pieniä eroja, kun osa-aikaisesti toimivien valmentajien osuus oli pienentynyt ja vastaavasti vapaaehtois pohjalta ja täysipäiväisesti toimivien osuus oli kasvanut hieman 2009 vuoteen verrattuna.

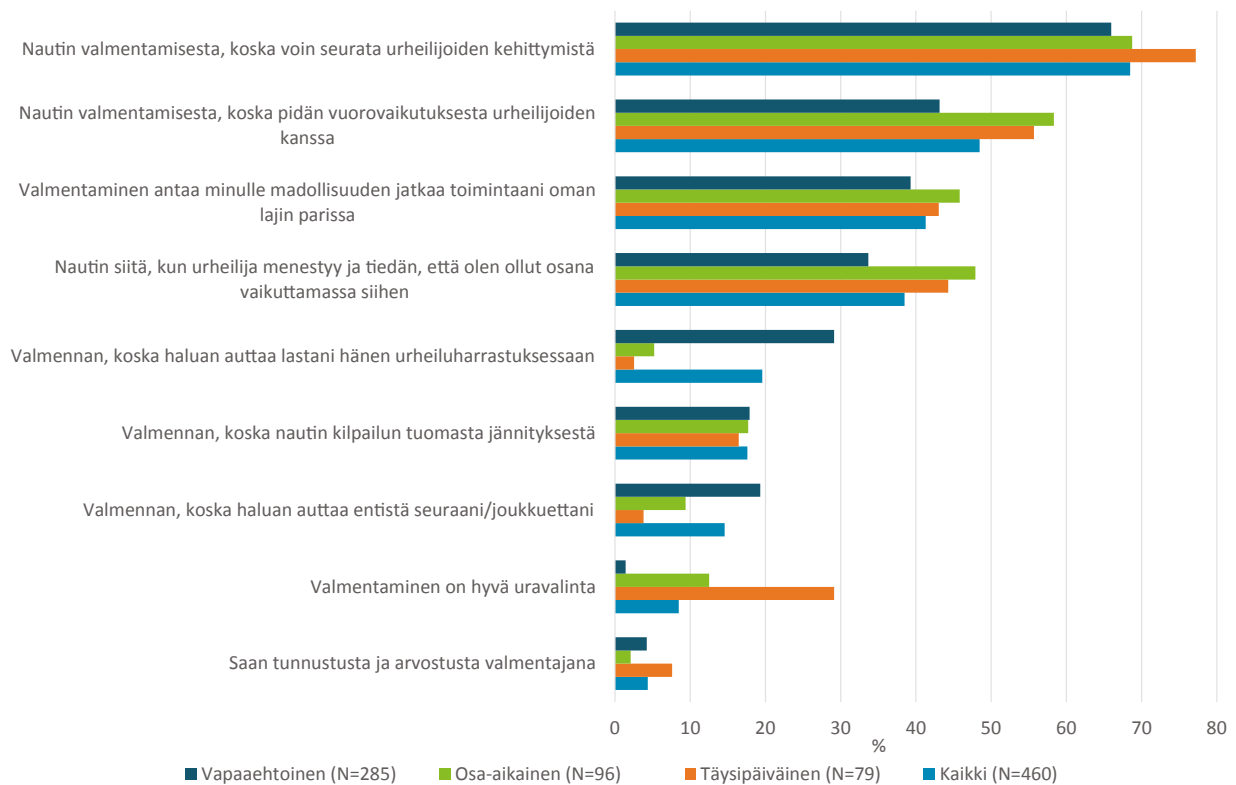
Taulukko 5. Valmennettavien ikä, taso ja toiminnan peruste 2009 ja 2013 (N=439).

Valmennettavat	2009	2013	Erotus
Ikä	%	%	
Alle 7 vuotta	2,3	2,5	0,2
7-11 vuotta	22,9	15,0	-7,9
12-16 vuotta	35,0	33,9	-1,1
17-19 vuotta	18,2	20,3	2,0
Yli 19 vuotta	21,5	28,2	6,8
Taso			
Harraste	12,8	12,1	-0,7
Paikallinen/Piiri/Alue	35,6	28,2	-7,3
Kansallinen	38,6	43,5	4,9
Kansainvälinen	13,0	16,2	3,1
Toiminnan peruste			
Vapaaehtoinen	58,4	61,7	3,4
Osa-aikainen	28,8	21,4	-7,4
Täysipäiväinen	12,8	16,9	4,0

Peruste: 2009 ja 2013 vuoden vastaajat, jotka valmensivat kyselyntekohetkellä.

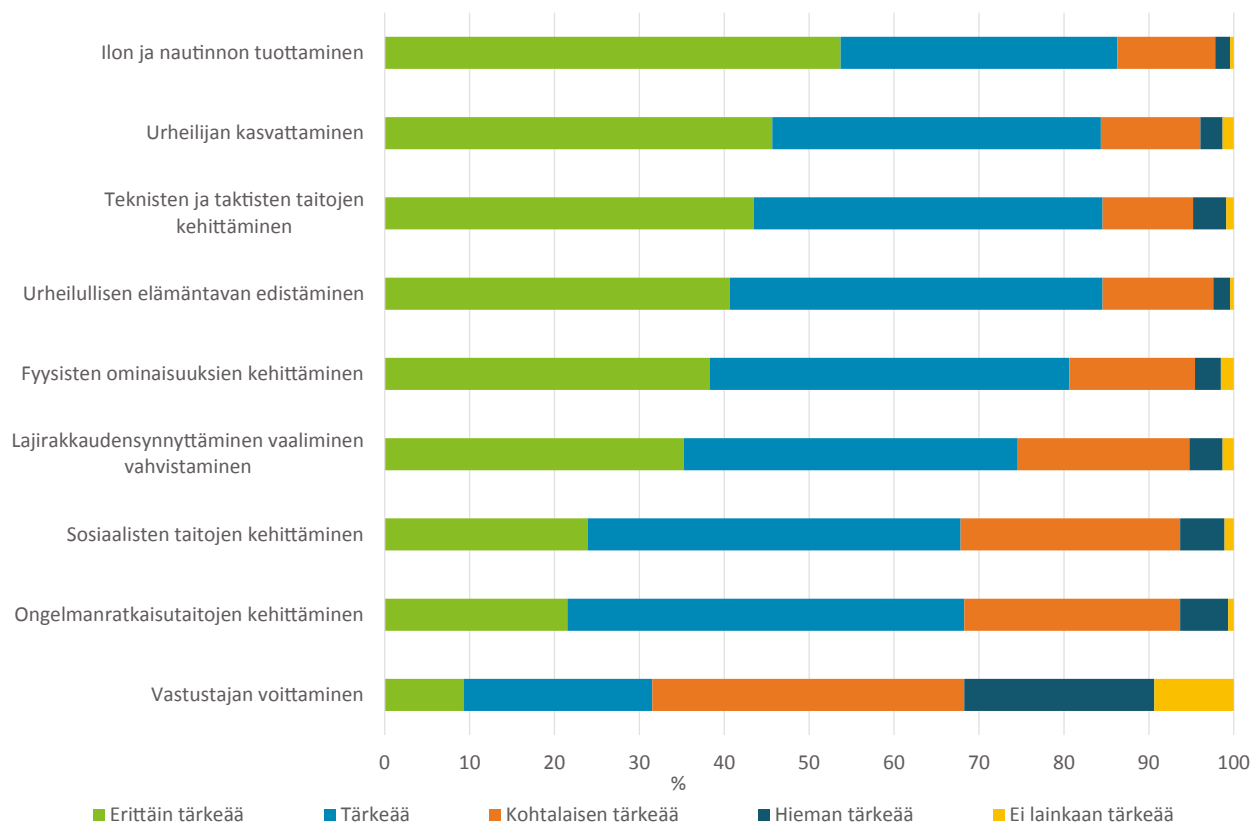
3.3.4 Motiivit valmennustoiminnan jatkamiselle ja toiminnan tavoitteet

Kyselyntekohetkellä valmentavia pyydettiin valitsemaan enintään kolme tekijää, jotka motivoivat heitä edelleen jatkamaan omaa valmennustoimintaansa. Useimmin valituista motivaatiotekijöistä kolme liittyi kiinteästi valmentajan ja urheilijan väliseen valmennussuhteeseen ja yksi kuvasti enemmän oman lajin parissa jatkuvan toiminnan tärkeyttä. Selkeästi suurinta osaa vastaajista (68,5 %) motivoi valmennustoimintaa jatkamaan urheilijoiden kehittymisen seuraaminen. Lisäksi lähes puolet vastaajista koki tärkeäksi motivaatiotekijäksi vuorovaikutuksen urheilijoiden kanssa ja hieman pienempi osa tuntee siitä, että voi olla omalta osaltaan vaikuttamassa urheilijan menestymiseen. Myös mahdollisuus toiminnan jatkamiseen oman lajin parissa oli yksi useimmin valituista motivaatiotekijöistä. Toisaalta ainoastaan pieni osa vastaajista koki valmennustoiminnan jatkamisen kannalta tärkeäksi motivaatiotekijäksi tunnustuksen ja arvostuksen saamisen valmentajana. Toiminnan perusteen mukaan tarkasteltuna valmennustoiminnan jatkamisen motiveissa havaittiin pieniä eroja. Vapaaehtoisvalmentajia motivoi jatkamaan muita useammin halu auttaa omaa lasta hänen urheiluharrastuksessaan ja täysipäiväisesti toimivat taas näkivät valmentamisen hyvänä uravalintana selkeästi muita vastaajia useammin (Kuvio 3).

Kuvio 3. Motiivit valmennustoiminnan jatkamiselle (N=460).

Valmennustoimintaa jatkaneita vastaajia pyydetiin myös arvioimaan kuinka tärkeäksi he kokivat kuviossa 4 esitetyt asiat omassa valmennuksessaan (1=ei lainkaan tärkeä... 5=erittäin tärkeä). Ilon ja nautinnon tuottamisen omille valmennettaville koki erittäin tärkeäksi yli puolet vastaajista ja urheilijan kasvattamisen 45,7 %. Ongelmanratkaisutaitojen kehittämisen puolestaan näki erittäin tärkeäksi noin neljäsosa ja sosiaalisten taitojen kehittämisen noin viidesosa vastaajista. Teknisten ja taktisten taitojen ja fyysisten ominaisuuksien kehittämisen sekä urheilullisen elämäntavan edistämisen näki tärkeäksi tai erittäin tärkeäksi omassa valmennustoiminnassaan yli 80 % vastaajista, kun taas vastustajan voittamista valtaosa (68,5 %) piti korkeintaan kohtalaisen tärkeänä.

Kuvio 4. Tärkeäksi koetut asiat valmennustoiminnassa (N=460).

Valmennettavien iän mukaan tarkasteltuna vastaajien omassa valmennuksessa tärkeäksi kokemissa asioissa havaittiin pieniä eroja (Taulukko 6). Ilon ja nautinnon tuottamisen koki erittäin tärkeäksi erityisesti alle 12-vuotiaiden valmentajat ja urheilijan kasvattamisen 16–19-vuotiaiden valmentajat. Teknisten ja taktisten taitojen kehittäminen koettiin erittäin tärkeäksi 12–19-vuotiaiden valmennuksessa ja fyysisten ominaisuuksien kehittäminen 16 ikävuodesta eteenpäin. Alle 12-vuotiaiden valmennuksessa erittäin tärkeänä pidettiin muita useammin myös lajirakkauden synnyttämistä sekä sosiaalisten taitojen kehittämistä kun taas vastustajan voittamista pidettiin selkeästi useimmin erittäin tärkeänä yli 19-vuotiaiden valmennuksessa.

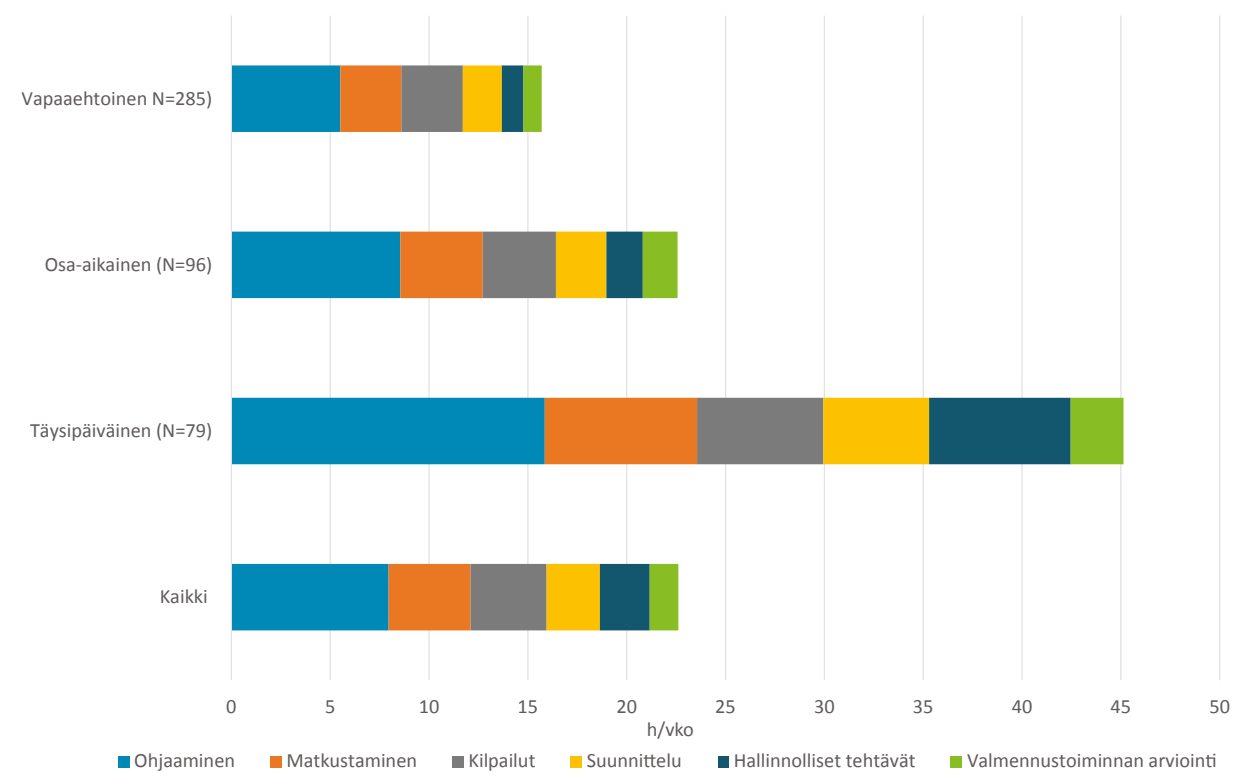
Taulukko 6. Erittäin tärkeäksi koetut asiat valmennustoiminnassa valmennettavien iän mukaan (N=460).

	Alle 12 v	12-16 v	17-19 v	Yli 19 v	Khii	p
	%	%	%	%		
Ilon ja nautinnon tuottaminen	69,6	56,7	41,1	49,6	30.320	.002
Urheilijan kasvattaminen	48,1	43,3	54,7	40,3	24.979	.015
Teknisten ja taktisten taitojen kehittäminen	35,4	47,1	46,3	41,9	31.198	.002
Fyysisten ominaisuuksien kehittäminen	29,1	36,9	42,1	42,6	37.187	.000
Lajirakkauden synnyttäminen	49,4	37,6	29,5	27,9	43.912	.000
Sosiaalisten taitojen kehittäminen	41,8	26,1	17,9	14,7	26.802	.008
Vastustajan voittaminen	0	2,5	9,5	23,3	114.342	.000
N	79	157	95	129		

3.3.5 Valmentajan ajankäyttö

Vastaajien valmennukseen käyttämä kokonaisaika oli noin 21 tuntia viikossa (20,8±15,2 tuntia). Hieman alle puolet (48,3 %) vastaajista käytti aikaa valmennustehtäviinsä 6–19 tuntia viikossa, neljännes 20–39 tuntia, 15,2 % yli 40 tuntia ja 10,9 % käytti 0–5 tuntia. Valmentajien ajankäyttö erosi toiminnan perusteen mukaan ($\chi^2(6) = 231.266$, $p < .001$). Täysipäiväisinä valmentajina toimivat (44,4±12,3 tuntia) käyttivät yli kolme kertaa enemmän aikaa valmennustehtäviinsä viikossa kuin vapaaehtoispuhjalta toimivat (14,4±9,4 tuntia) ja yli kaksi kertaa enemmän kuin osa-aikaisesti toimivat vastaajat (20,6±11,6 tuntia). Kun vapaaehtoisvalmentajista 71,8 % käytti aikaa valmennustehtäviinsä alle 20 tuntia viikossa, täysipäiväisistä lähes kaikki (97,5 %) käyttivät vähintään 20 tuntia ja noin kaksi kolmasosaa (64,6 %) käytti valmennustehtävien hoitamiseen vähintään 40 tuntia viikossa.

Eniten aikaa viikkotasolla kilpailukauden aikana kului harjoitusten ohjaamiseen (8,0 tuntia, noin 39 % kokonaisajasta), matkustamiseen (4,1 tuntia, noin 20 % kokonaisajasta) ja kilpailuihin (3,8 tuntia, noin 18 % kokonaisajasta). Harjoitusten suunnitteluun ja hallinnollisiin tehtäviin kului kumpaankin alle 3 tuntia (2,7 tuntia ja 2,5 tuntia, noin 13 % ja 12 % kokonaisajasta.) Valmennustoiminnan arviointiin käytettiin alle 2 tuntia viikossa (1,5 tuntia) ja itsensä kehittämiseen valmentajana noin 2 tuntia viikossa. Myös kokonaisajankäytön jakautuminen eri osa-alueille vaihteli jonkin verran toiminnan perusteen mukaan (Kuvio 5).

Kuvio 5. Valmentajien kokonaisajankäyttö viikossa (h/vko) toiminnan perusteen mukaan (N=460).

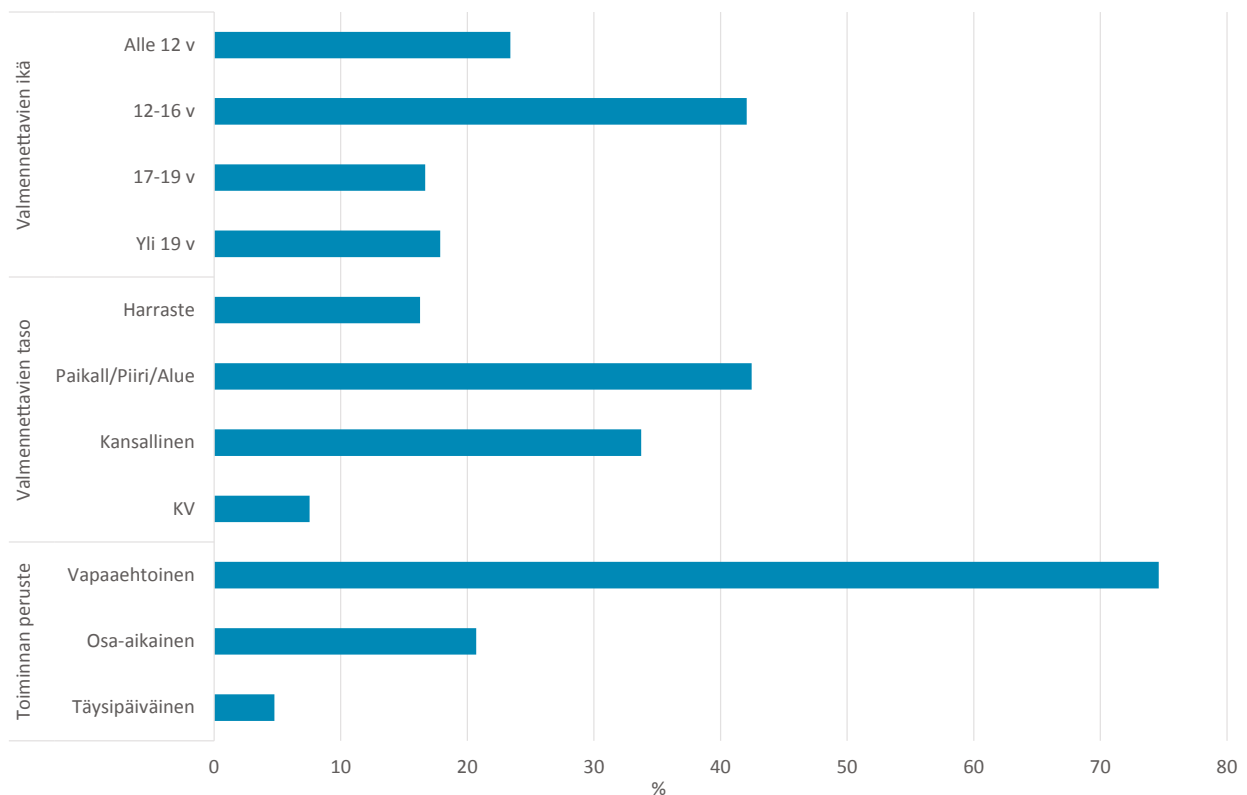
3.4 Valmennustoiminnan lopettaneet

3.4.1 Taustatiedot

Kaikista vastaajista 35,4 % (N=252) ilmoitti lopettaneensa valmentamisen kuluneen neljän vuoden aikana. Lopettaneista valmentajista oli miehiä 67,1 % ja naisia 32,9 %. Valtaosa kuului ikäryhmiin yli 49 vuotta (36,9 %) ja 40–49 vuotta (29,8 %). Pienimmän ikäryhmän muodostivat alle 30-vuotiaat (13,5 %) ja 30–39-vuotiaita oli 19,8 %. Kilpaurheilutausta oli 71 %:lla ja korkein koulutustaso oli useimmin I-taso (47,6 %). II- tai III-tason koulutus oli 28,2 %:lla ja sitä korkeampi 13,5 %:lla valmennustoiminnan lopettaneista vastaajista. Valmentajakokemusta oli lähes puolella (47,2 %) yli 10 vuotta, kolmasosalla 6-10 vuotta ja noin viidesosalla (19,3 %) viisi vuotta tai vähemmän. Kaikista valmennustoiminnan lopettaneista 26,2 % oli ajatellut jatkaa valmentamista seuraavan 12 kuukauden aikana ja 66,7 % ilmoitti olevansa edelleen urheilutoiminnassa mukana jollakin muulla tavoin kuin valmentajana.

3.4.2 Valmennuksen toimintaympäristö

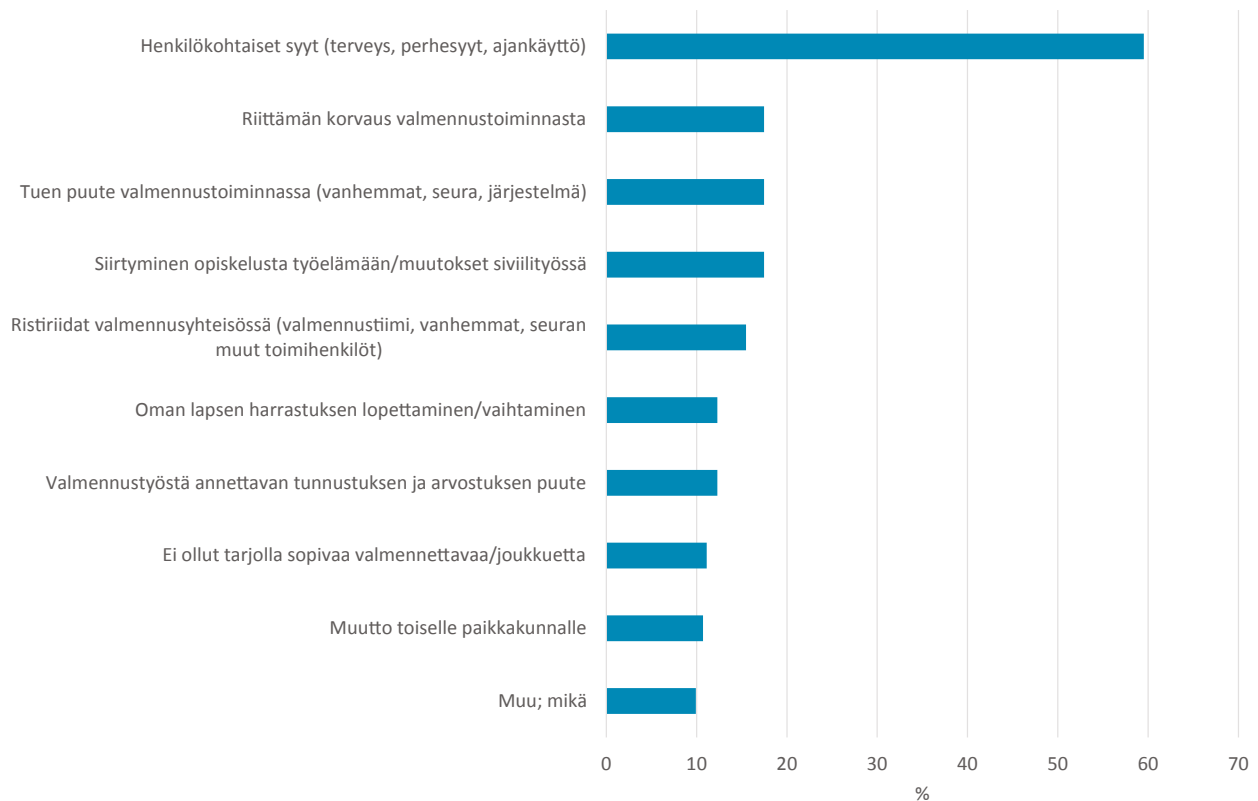
Valmennustoiminnan lopettaneista suurin osa oli viimeisessä valmennustehtävässään valmentanut 12–16-vuotiaita ja hieman alle neljännes alle 12-vuotiaita. Vastaajista 42,5 % ilmoitti valmentaneensa viimeksi paikallisella, piirin tai alueellisella tasolla ja noin kolmannes kansallisella tasolla kilpailevia urheilijoita. Toiminnan peruste oli kahdella kolmesta ollut vapaaehtoinen, osa-aikaisesti oli valmentanut noin viidesosa ja täysipäiväisesti viimeisessä valmennustehtävässään oli toiminut ainoastaan 4,8 % valmennustoiminnan lopettaneista vastaajista (Kuvio 6).

Kuvio 6. Valmennettävien ikä, taso ja toiminnan peruste viimeisessä valmennustehtävässä (N=252).

3.4.3 Valmennustoiminnan lopettamiseen johtaneet syyt

Valmennustoiminnan lopettamiseen johtavat syyt olivat valtaosalla (59, 5 %) vastaajista henkilökohtaisia liittyen yleisimmin ajankäyttöön, perhe-elämään tai terveyteen. Kolmen tärkeimmän syyn joukkoon hieman alle viidennes vastaajista oli valinnut myös valmennustoiminnasta saatavan korvauksen riittämättömyyden, tuen puutteen valmennustoiminnassa sekä opiskeluun ja siviilityöhön liittyvät muutokset. Muissa syissä (9, 9 %) mainittiin yleisimmin siirtyminen muihin tehtäviin joko seurassa tai lajiliitossa, oman osaamisen riittämättömyys ja toiminnan tai kiinnostuksen loppuminen (Kuvio 7).

Kuvio 7. Pääasialliset syyt valmennustoiminnan lopettamiselle (N=252).

3.4.4 Valmennustoiminnan lopettamisen yleisyys

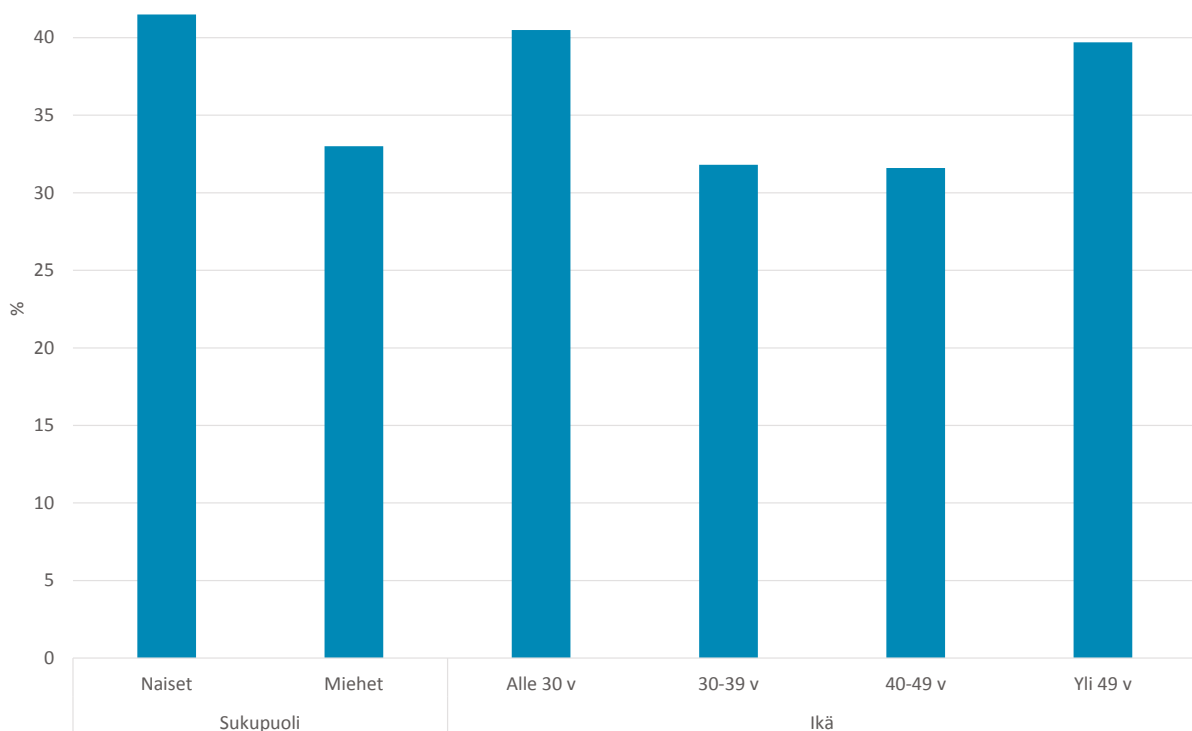
Lajeittain tarkasteltuna valmennustoiminnan lopettaminen oli yleisintä ringetessä, jonka lisäksi lentopallossa, hiihdossa, suunnistuksessa, voimistelussa ja judossa lopettaneiden osuus nousi yli 40 prosenttiin. Lopettaneiden valmentajien osuus oli pienin puolestaan tenniksessä. Vastaajamääriltään isoimmissa lajeissa kuten jalkapallo, jääkiekko ja yleisurheilu valmennustoiminnan oli lopettanut noin kolmasosa neljä vuotta aiemmin aktiivisesti valmentaneista vastaajista (Taulukko 7).

Taulukko 7. Valmennustoiminnan lopettaneiden ja jatkaneiden osuudet lajeittain.

Laji	Vastaajamäärä	Lopettaneet		Jatkaneet	
	N	N	%	N	%
Ringette	11	6	55	5	45
Lentopallo	24	11	46	13	54
Hiihto	13	6	46	7	54
Suunnistus	26	11	42	15	58
Voimistelu	37	15	41	22	59
Judo	32	13	41	19	59
Tanssi	13	5	38	8	62
Koripallo	28	10	36	18	64
Pesäpallo	11	4	36	7	64
Jalkapallo	150	53	35	97	65
Jääkiekko	97	34	35	63	65
Yleisurheilu	67	21	31	46	69
Taitoluistelu	35	11	31	24	69
Salibandy	37	11	30	26	70
Uinti	20	6	30	14	70
Tennis	15	3	20	12	80

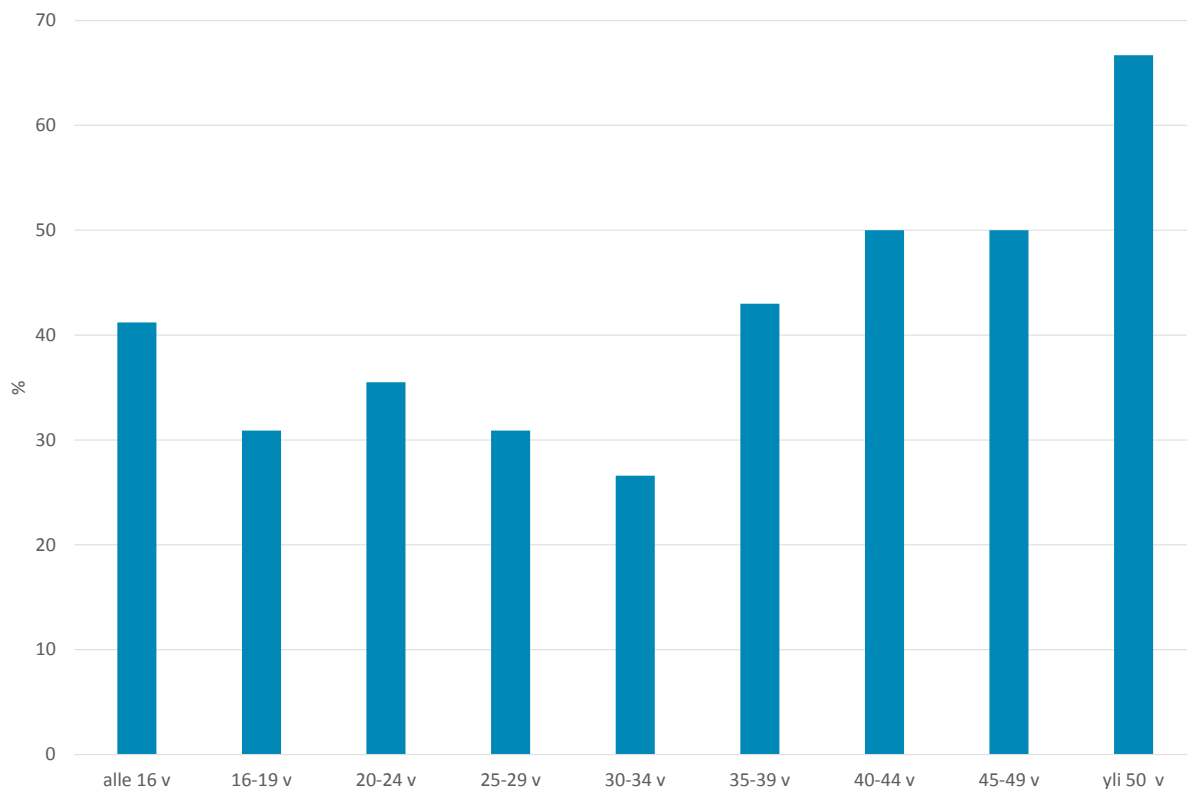
Peruste: Lajit, joiden vastausmäärä vähintään 10.

Naisvalmentajat olivat lopettaneet valmentamisen kuluneen neljän vuoden aikana miesvalmentajia useammin ($\chi^2(1) = 4.536$, $p < .05$). Lisäksi valmennustoiminnan lopettaminen oli hieman yleisempää alle 30-vuotiaiden sekä vähintään 50 vuotta täyttäneiden ikäryhmissä (Kuvio 8).

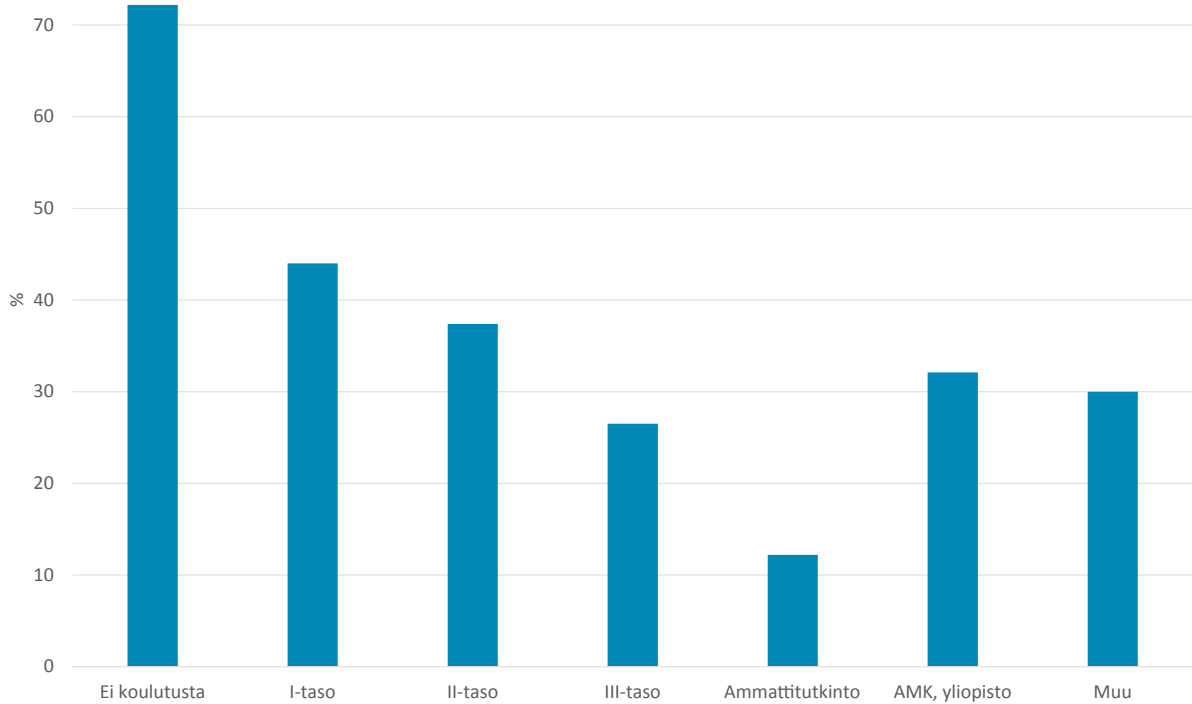

Kuvio 8. Valmennustoiminnan lopettaneiden vastaajien osuudet sukupuolen ja iän mukaan.

Valmennustoiminnan lopettaneiden osuuksissa oli eroja myös valmennustoiminnan aloittamisiän ($\chi^2(8) = 16.373$, $p < .05$), valmentajakokemuksen ($\chi^2(6) = 67.407$, $p < .001$) ja koulutuksen ($\chi^2(6) = 45.106$, $p < .001$) suhteen. Noin puolet valmennustoiminnan 40-vuotiaana tai myöhemmin aloittaneista vastaajista oli lopettanut valmentamisen kuluneen neljän vuoden aikana ja toisaalta alhaisin lopettamisprosentti oli 30–34-vuotiaana valmennustoiminnan aloittaneilla (Kuvio 9). Enintään 5 vuoden valmentajakokemuksella lopettaneita oli 79 %, 3-6 vuoden kokemuksella 39,4 % ja yli 10 vuoden kokemuksella 27,6 %. Myös valmentajina korkeammin kouluttautuneet lopettivat valmennustoiminnan harvemmin kouluttamattomiin tai ainoastaan alimman tason koulutuksen käyneisiin verrattuna. Erityisen pieni lopettaneiden osuus oli valmentajien ammattitutkinnon käyneiden vastaajien osalta (12,2 %) (Kuvio 10).

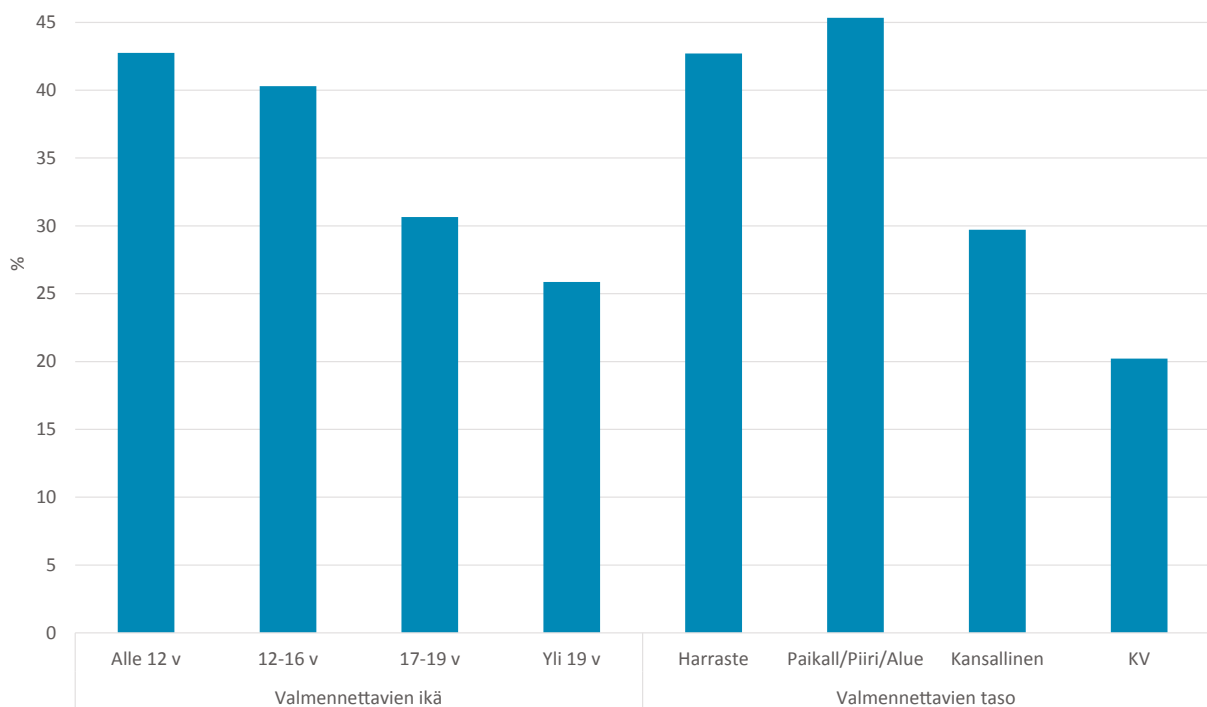

Kuvio 9. Valmennustoiminnan lopettaneiden vastaajien osuudet valmennustoiminnan aloittamisiän mukaan.

Kuvio 10. Valmennustoiminnan lopettaneiden vastaajien osuudet valmentajakoulutustaustan mukaan.

Tarkasteltaessa valmennustoiminnan lopettaneiden vastaajien osuuksia valmennettavien iän, tason ja toiminnan perusteen mukaan havaittiin, että lopettaneiden osuus oli keskimääräistä suurempi nuorempia ikäryhmiä ja alemmilla tasoilla valmentaneilla (Kuvio 11). Vapaaehtois pohjalta toimineissa valmentajissa lopettaneiden osuus oli 39,7 % ja osa-aikaisesti toimineiden osalta noin kolmannes (35,7 %). Täysipäiväisesti toimineista valmentajista lopettaneita oli ainoastaan 13,2 %.

Kuvio 11. Valmennustoiminnan lopettaneiden vastaajien osuudet valmennettavien iän ja tason mukaan.

3.5 Valmennusosaaminen ja valmentajana kehittyminen

3.5.1 Valmennusosaamisen taso

Valmennusosaamisen tason vastaajat arvioivat asteikolla 1-10 keskimäärin hyväksi kaikilla arvioituilla osa-alueilla: suunnittelu ja organisointi (7,55±1,32), valmennustiedot ja -taidot (7,78±1,77) sekä vuorovaikutus ja kommunikointi (8,08±1,08). Eri osa-alueiden sisällöissä valmennusosaamisen koettiin olevan korkeimmalla tasolla vuorovaikutukseen ja kommunikointiin liittyvissä sisällöissä kuten ohjeiden antaminen, kuunteleminen, motivointi ja innostaminen sekä tilanneherkkyys. Alhaisimmalla, vaikkakin hyvällä tasolla osaamisen arvioitiin olevan harjoitusten ja harjoittelun arvioinnin, valmennusmenetelmien tietämyksen sekä harjoittelun ohjelmoinnin osalta (Kuvio 12).

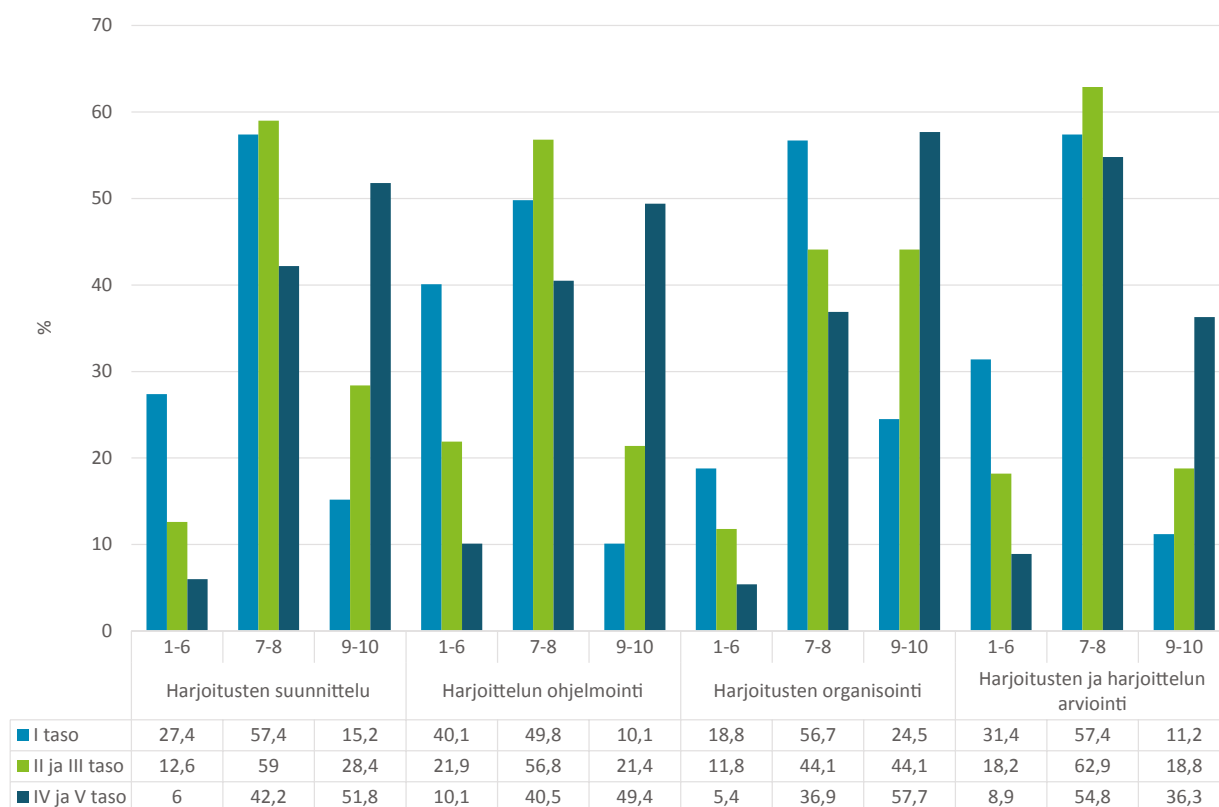
Kuvio 12. Arvioitu valmennusosaamisen taso eri sisällöissä (1=alhaisin taso...10=korkein taso) (N=712).

Valmennusosaamisen tason tarkempaa tarkastelua varten vastaajat luokiteltiin sekä koulutustaustan (I-taso, II -tai III-taso ja IV- tai V-taso) että arvioidun osaamisen (1-6 heikko/kohtalainen taso, 7-8 hyvä taso ja 9-10 kiitettävä taso) perusteella kolmeen luokkaan. Korkeammin koulutetut vastaajat arvioivat valmennusosaamisensa korkeammalle tasolle sekä valmennuksen suunnittelun ja organisoinnin, valmennustietojen ja -taitojen että vuorovaikutus- ja kommunikointitaitojen osalta (Taulukko 8).

Taulukko 8. Arvioitu valmennusosaamisen taso koulutustason mukaan (N=674).

Koulutustaso	Suunnittelu ja organisointi	Valmennustiedot ja -taidot	Vuorovaikutus ja kommunikointi
I-taso (N=227)	7,03 ± 1,40	7,36 ± 1,20	7,86 ± 1,13
II- ja III-taso (N=229)	7,65 ± 1,16	7,84 ± 1,11	8,13 ± 1,14
IV- ja V- taso (N=168)	8,28 ± 0,89	8,38 ± 0,81	8,40 ± 0,78
p	.000	.000	.000

Valmennuksen suunnittelun ja organisoinnin osalta koulutustaso oli yhteydessä arvioituun valmennusosaamisen tasoon kaikkien sisältöjen osalta (Taulukko 9). Eryteisesti harjoittelun ohjelmoinnin osalta noin 40 % I-tasolla koulutetuista vastaajista arvioi osaamisensa olevan korkeintaan kohtalaista ja harjoitusten suunnittelun osalta reilu neljännes. Vastaavasti lähes puolet korkeimmin koulutetuista vastaajista arvioi osaamisensa olevan näiden sisältöjen osalta kiitettävällä tasolla (Kuvio 13).

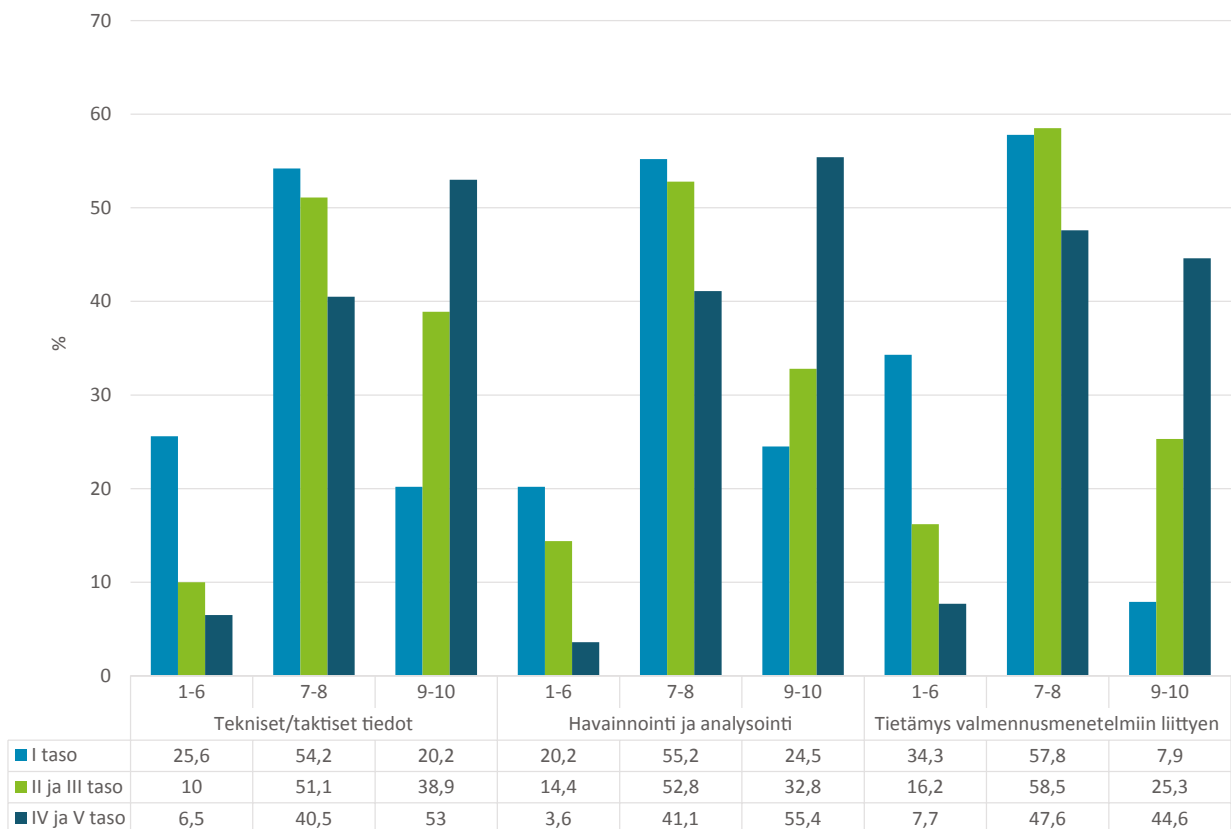

Kuvio 13. Arvioitu valmennusosaamisen taso valmennuksen suunnittelun ja organisoinnin osalta koulutustason mukaan.

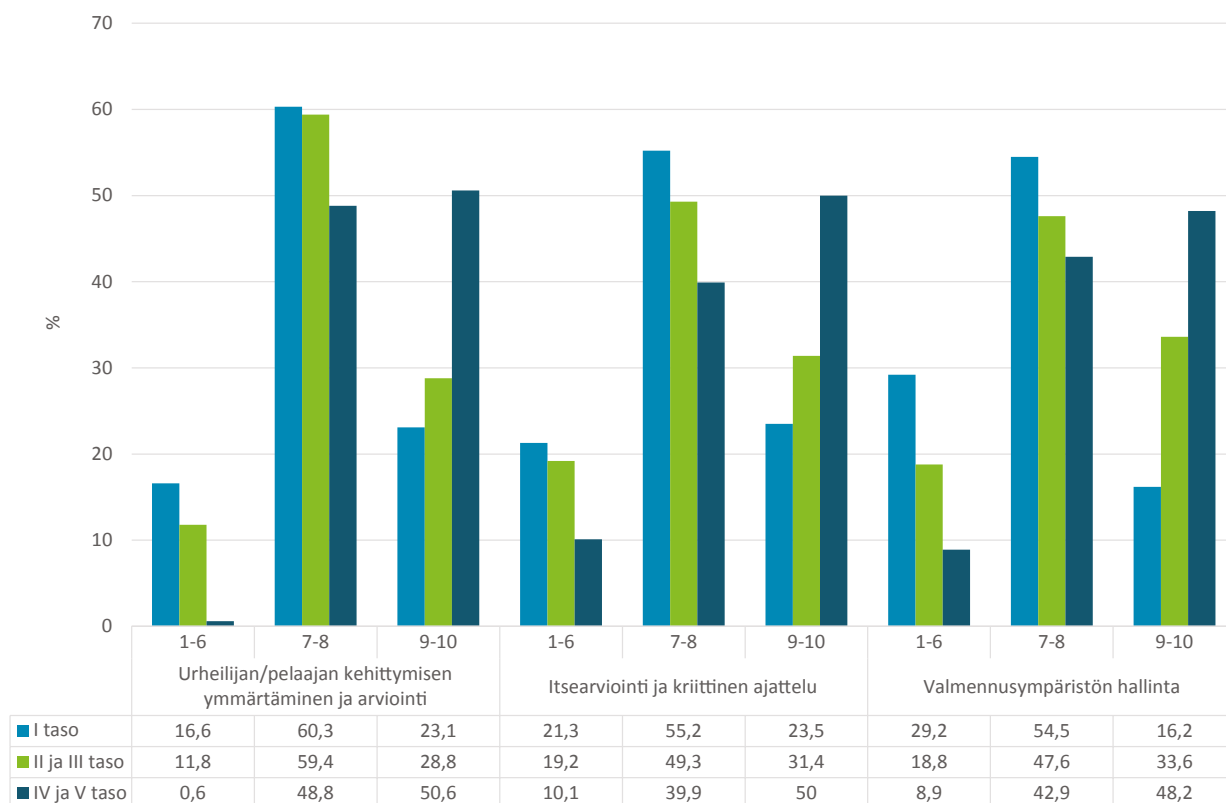
Taulukko 9. Khiin neliötestin tulokset valmennuksen suunnittelun ja organisoinnin osalta.

Sisältö	Khii	df	p
Harjoitusten suunnittelu	90.173	6	.000
Harjoittelun ohjelmointi	116.274	6	.000
Harjoitusten organisointi	58.019	6	.000
Harjoitusten ja harjoittelun arviointi	61.402	6	.000

Valmennustietojen ja -taitojen osalta koulutustaso oli yhteydessä arvioituun valmennusosaamisen tasoon kaikkien muiden sisältöjen paitsi päätöksen teon osalta (Taulukko 10). I-tasolla koulutetuista muita suurempi osuus arvioi osaamisensa korkeintaan kohtalaiseksi erityisesti valmennusmenetelmien tietämyksen, teknisten ja taktisten taitojen ja valmennusympäristön hallinnan osalta. Vastaavasti korkeimmin koulutetuista vastaajista noin puolet arvioi osaamisensa olevan kiitettävällä tasolla lähes kaikkien arviotujen sisältöjen osalta (Kuviot 14a ja 14b).

Kuvio 14a. Arvioitu valmennusosaamisen taso valmennustietojen ja -taitojen osalta koulutustason mukaan.

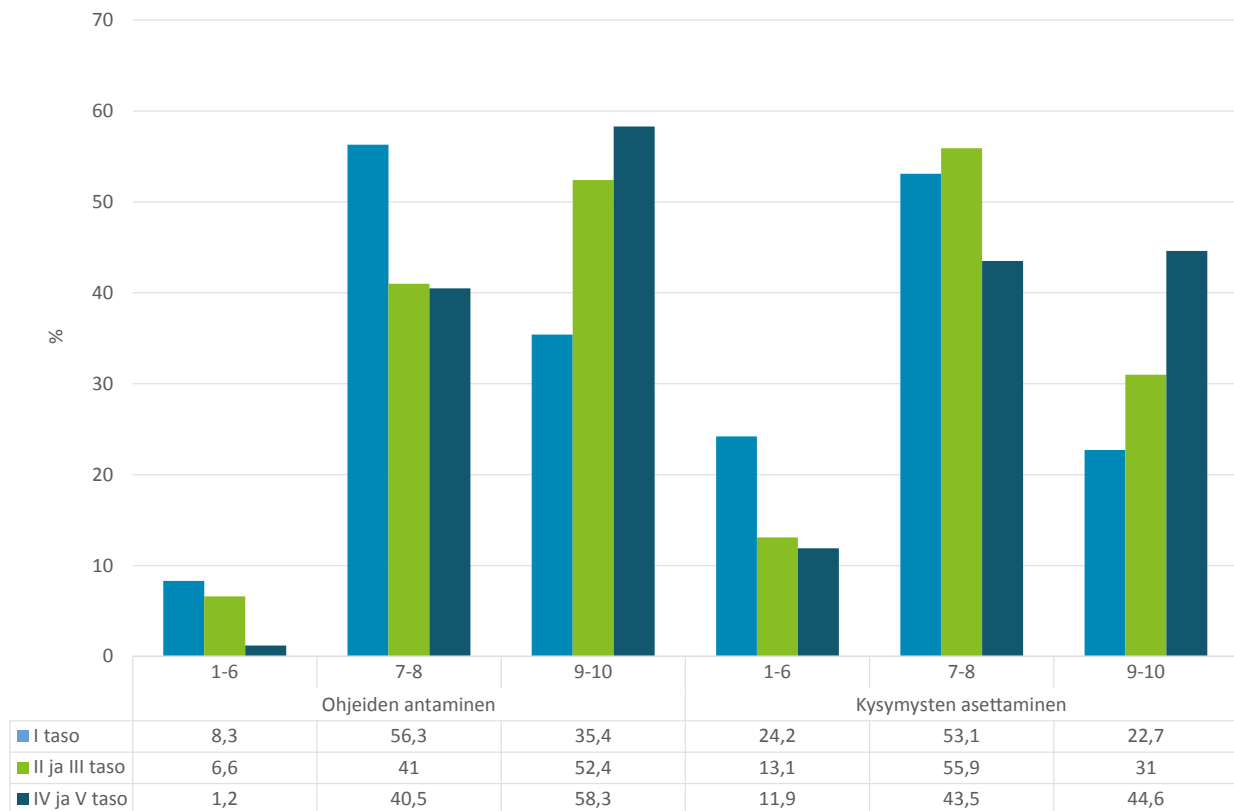

Kuvio 14b. Arvioitu valmennusosaamisen taso valmennustietojen ja -taitojen osalta koulutustason mukaan.

Taulukko 10. Khiin neliötestin tulokset valmennustietojen ja -taitojen osalta

Sisältö	Khii	df	p
Tekniset/taktiset taidot	72.101	6	.000
Havainnointi ja analysointi	57.901	6	.000
Tietämys valmennusmenetelmiin liittyen	106.082	6	.000
Urheilijan/pelaajan kehittymisen ymmärtäminen ja arviointi	56.009	6	.000
Itsearviointi ja kriittinen ajattelu	43.852	6	.000
Valmennusympäristön hallinta	65.017	6	.000

Vuorovaikutus- ja kommunikointitaitojen osalta koulutustaso oli yhteydessä arvioituun valmennusosaamisen tasoon ainoastaan ohjeiden antamisen ja kysymysten asettamisen osalta (Taulukko 11). I-tason koulutetuista valtaosa (56,3 %) arvioi osaamisensa ohjeiden antamisen osalta hyväksi, kun vastaavasti korkeammin koulutetuista yli puolet arvioi osaamisensa ohjeiden antamisen osalta kiitettävälle tasolle. Kysymysten asettamisen osalta alimman koulutustason vastaajista noin neljännes arvioi osaamisensa korkeintaan kohtalaiseksi ja vastaavasti korkeimmin koulutetuista lähes puolet kiitettäväksi (Kuvio 15).

Kuvio 15. Arvioitu valmennusosaamisen taso vuorovaikutus- ja kommunikointitaitojen osalta koulutustason mukaan.

Taulukko 11. Khiin neliötestin tulokset vuorovaikutus- ja kommunikointitaitojen osalta.

Sisältö	Khii	df	p
Ohjeiden antaminen	33.544	6	.000
Kysymysten asettaminen	35.514	6	.000

3.5.2 Valmennusosaamisen kehitystarpeet

Valmennusosaamisen kehitystarpeita eri osa-alueilla kartoitettiin pyytämällä vastaajia nimeämään tärkeysjärjestyksessä korkeintaan viisi (1=tärkein...5=5.tärkein) kehityskohdetta sen mukaan, paljonko kyseisellä osa-alueella kehittyemisellä olisi vaikutusta vastaajan käytännön valmennuksen laatuun. Kolme useimmin kehityskohteeksi valittua sisältöaluetta olivat motivointi ja innostaminen, jonka valitsi noin puolet vastaajista (51,0 %), tilanneherkkyys (41,0 %) ja palautteen antaminen (39,5 %). Lisäksi yli kolmasosa vastaajista valitsi kehityskohteekseen urheilijan kehittymisen ymmärtämisen ja arvioinnin (34,6 %) sekä tekniset/taktiset tiedot (33,8 %). Harvimminkin valittuja kehityskohteita käytännön valmennuksen laadun kehittämisen kannalta olivat harjoitusten organisointi, valmennusympäristön hallinta ja päätöksen teko valmennustilanteessa (Kuvio 16).

Kuvio 16. Vastaajien valitsemat kehityskohteet käytännön valmennuksen laadun kannalta.

Käytännön valmennuksen laadun kannalta tärkeimmäksi kehityskohteeksi valittiin useimmin (29,5 %) tekniset ja taktiset tiedot. 27,2 % valitsi tärkeimmäksi kehityskohteeksi harjoittelun ohjelmoinnin ja noin neljännes harjoitusten suunnittelun (25,5 %), urheilijan kehittymisen ymmärtämisen ja arvioinnin (22,4 %) sekä kuuntelemisen taidon (22,3 %). Noin joka viides vastaaja koki valmennuksen laadun kannalta tärkeimpänä kehittyä urheilijoiden motivoinnissa ja innostamisessa (Taulukot 12, 13 ja 14).

Taulukko 12. Valmennuksen suunnittelun ja organisoinnin osalta tärkeimmäksi valitut kehityskohteet.

Sisältö	N	%	ka
Harjoittelun ohjelmointi	206	27,2	2,9
Harjoitusten suunnittelu	220	25,5	2,7
Harjoitusten ja harjoittelun arviointi	144	14,6	3,3
Harjoitusten organisointi	69	14,5	3,3

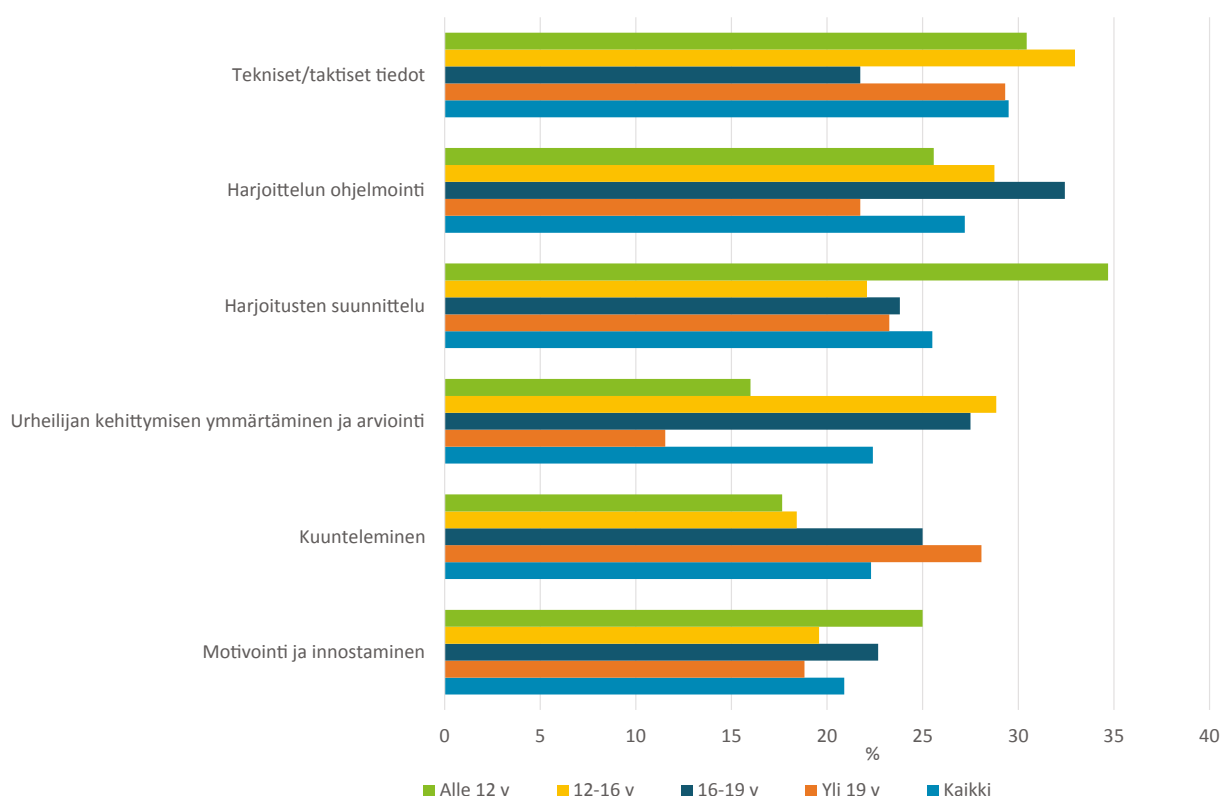
Taulukko 13. Valmennustietojen ja -taitojen osalta tärkeimmäksi valitut kehityskohteet.

Sisältö	N	%	ka
Tekniset/taktiset tiedot	241	29,5	2,8
Urheilijan kehittymisen ymmärtäminen ja arviointi	246	22,4	2,8
Päätöksen teko	38	18,4	3,2
Tieto eri valmennusmenetelmiin liittyen	221	17,6	3,0
Itsearviointi ja kriittinen ajattelu	122	17,2	3,0
Valmennusympäristön hallinta	48	14,6	3,3
Havainnointi ja analysointi	151	8,6	3,1

Taulukko 14. Vuorovaikutus- ja kommunikointitaitojen osalta tärkeimmäksi valitut kehityskohteet.

Sisältö	N	%	ka
Kuunteleminen	215	22,3	2,8
Motivointi ja innostaminen	363	20,9	3,0
Tilanneherkkyys, mukautuminen tilanteen mukaan	292	18,8	3,1
Palautteen antaminen	281	17,1	3,1
Kysymysten asettaminen	182	14,8	3,5
Ohjeiden antaminen	193	13,0	3,1

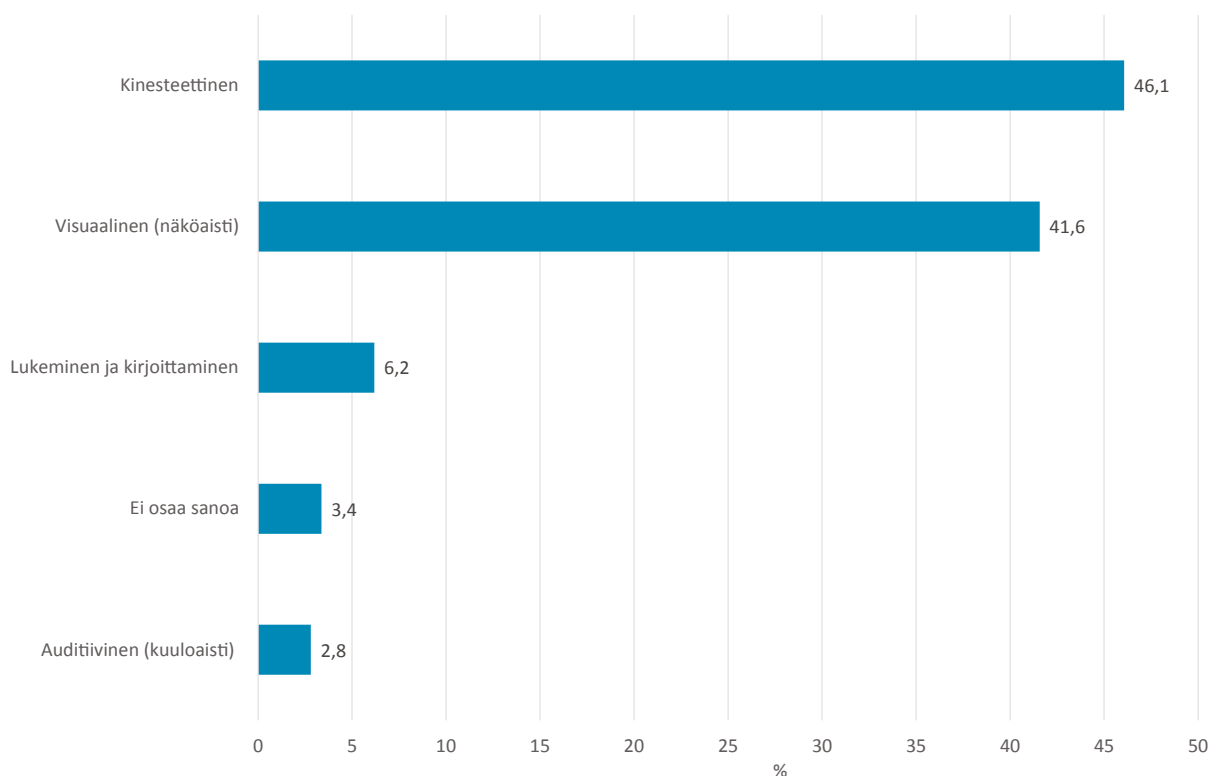
Käytännön valmennuksen laadun kannalta tärkeimmäksi valitut kehityskohteet vaihtelivat hieman eri toimintaympäristöissä toimivien valmentajien välillä. Teknisissä ja taktisissa tiedoissa kehittymisen näki tärkeimmäksi erityisesti 12–16-vuotiaiden valmentajat ja harjoittelun ohjelmoinnissa kehittymisen 16–19-vuotiaiden valmentajat. Harjoitusten suunnittelussa kehittymisen koettiin parantavan valmennuksen laatua erityisesti alle 12-vuotiaiden valmentajien parissa ja taas urheilijoiden kehittymisen ymmärtämistä ja arviointia pidettiin tärkeimpänä kehityskohteena erityisesti 12–19-vuotiaita valmentavien joukossa. Kuuntelemisen taidossa kehittymistä pidettiin hieman tärkeämpänä vanhempia ikäryhmiä valmentavien joukossa ja motivoinnissa ja innostamisessa kehittymistä alle 12-vuotiaiden valmentajilla (Kuvio 17).

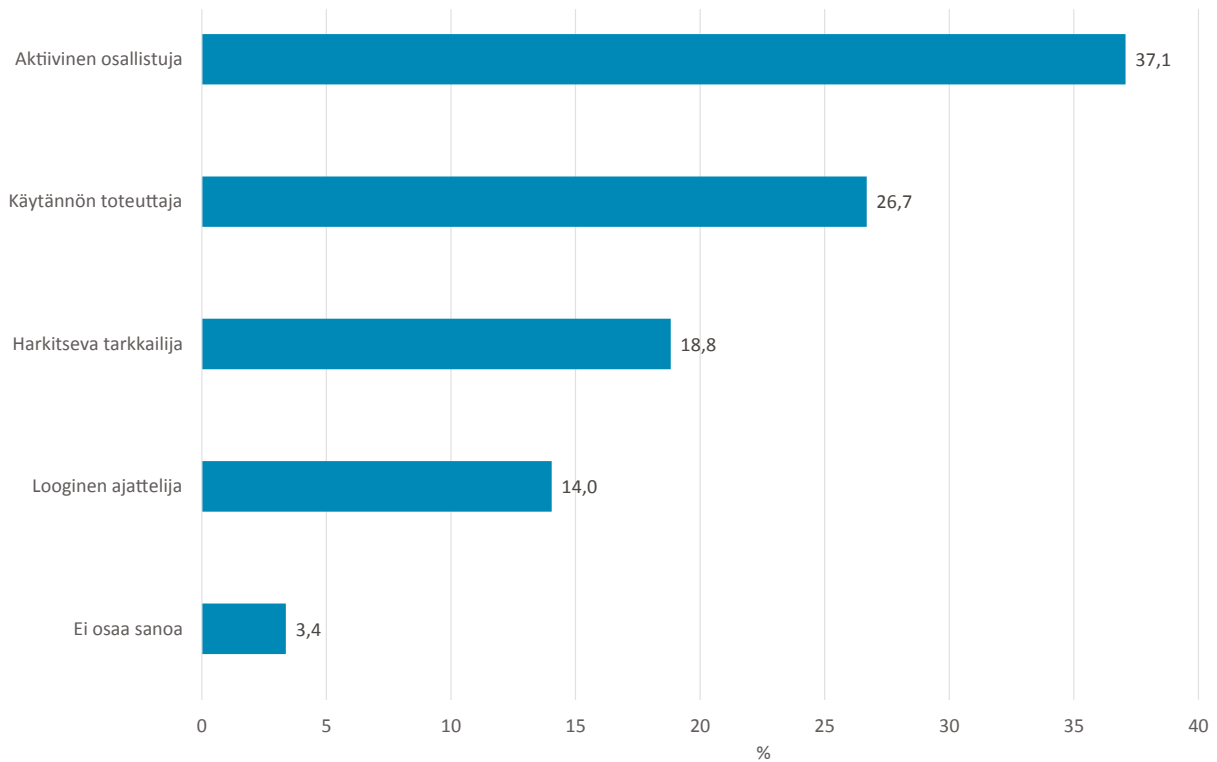
Kuvio 17. Valmennuksen laadun kannalta tärkeimmäksi valitut kehityskohteet valmennettavien iän mukaan.

3.5.3 Oppimistyyli

Oppimistyyli kuvaa tapaa, jolla oppija hankkii ja käsittelee tietoa, lähestyy opittavaa asiaa tai oppii helpoimmin ja mieluiten. Vastaajien oppimistyyliä kartoitettiin pyytämällä valitsemaan aistihavaintoon ja toimintatapaan perustuva oppimistyyli, joka parhaiten kuvaisi vastaajan omaa vallitsevaa oppimistyyliä. Aistihavaintoihin perustuvista oppimistyyleistä lähes puolet vastaajista valitsi joko kinesteettisen tai visuaalisen aistikanavan vallitsevaksi aistikanavakseen oppimistilanteissa (Kuvio 18). Toimintatapoihin perustuvista oppimistyyleistä 37,1 % vastaajista valitsi olevansa oppimistyyliltään aktiivinen osallistuja, joka oppii parhaiten tekemällä. Reilu neljännes koki olevansa käytännön toteuttajia, jotka oppivat parhaiten saadessaan mahdollisuuden nopeasti soveltaa oppimaansa käytäntöön. Harkitsevia tarkkailijoita, jotka oppivat parhaiten sivusta seuraamalla, havainnoimalla ja pohdiskelemalla koki olevansa vajaa viidennes vastaajista ja loogisia ajattelijoita (teoreetikkoja) 14 % (Kuvio 19).

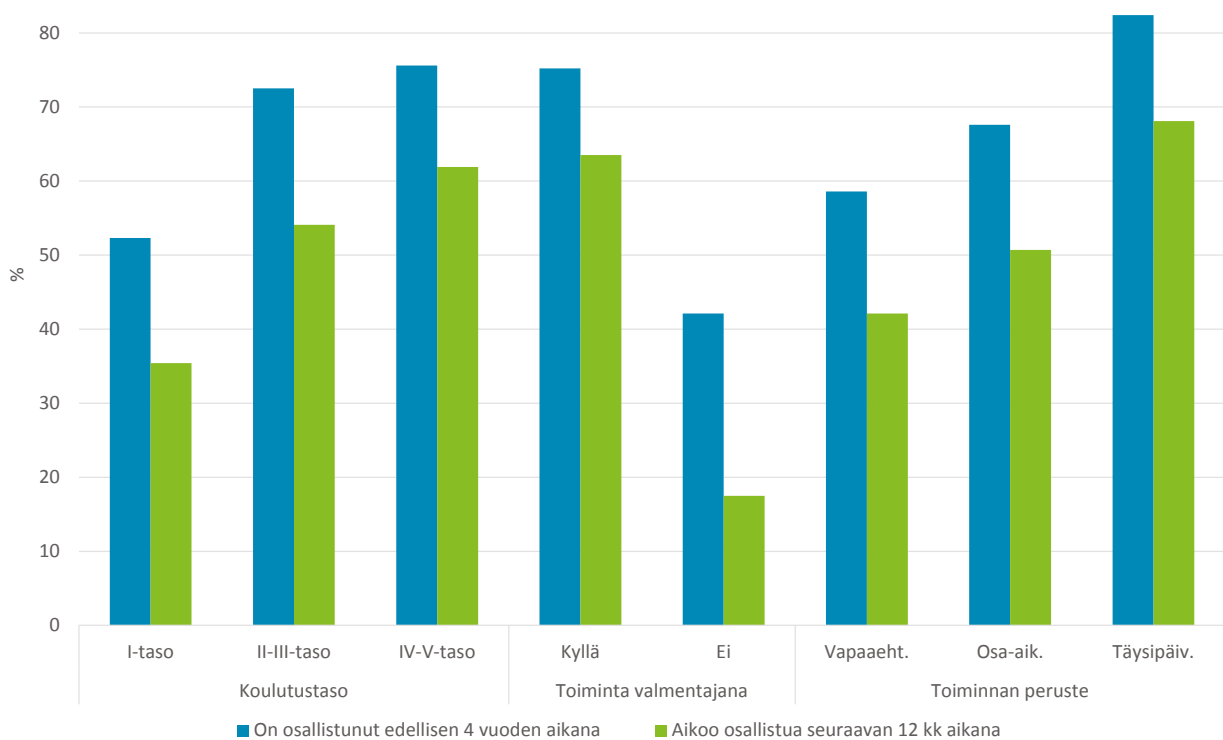
Kuvio 18. Vallitseva oppimistyyli (aistikanava) (N=712).

Kuvio 19. Vallitseva oppimistyyli (toimintatapa) (N=712).

3.5.4 Koulutus valmentajana kehittymisen tukena

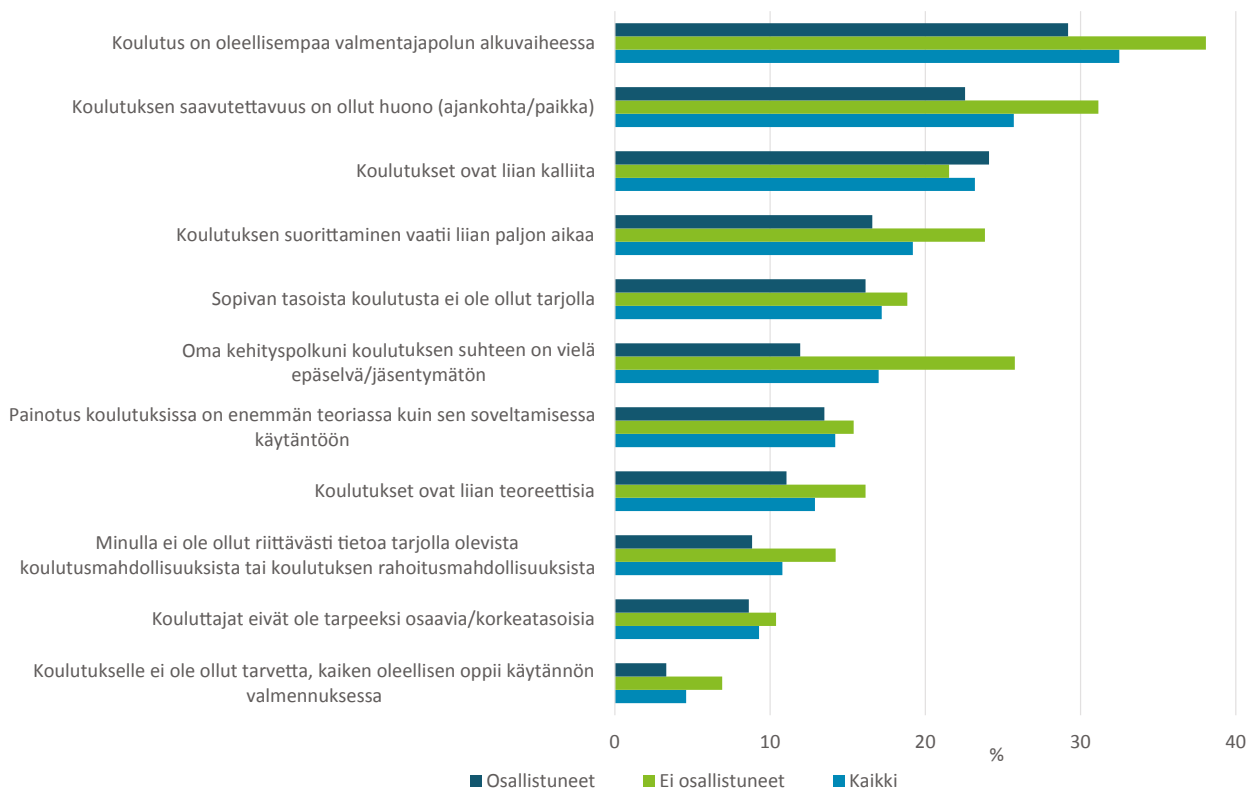
Valmentajakoulutukseen oli edeltäneen neljän vuoden aikana osallistunut 63,5 % vastaajista ja seuraavan 12 kuukauden aikana 47,2 % oli ajatellut osallistua valmentajakoulutukseen. Yli puolet vastaajista (53,8 %) ei kuitenkaan osannut sanoa, kuinka pitkälle aikoi valmentajana kouluttautua.

Kuvio 20. Koulutukseen osallistuminen ja koulutushalukkuus eri ryhmissä (N=712).

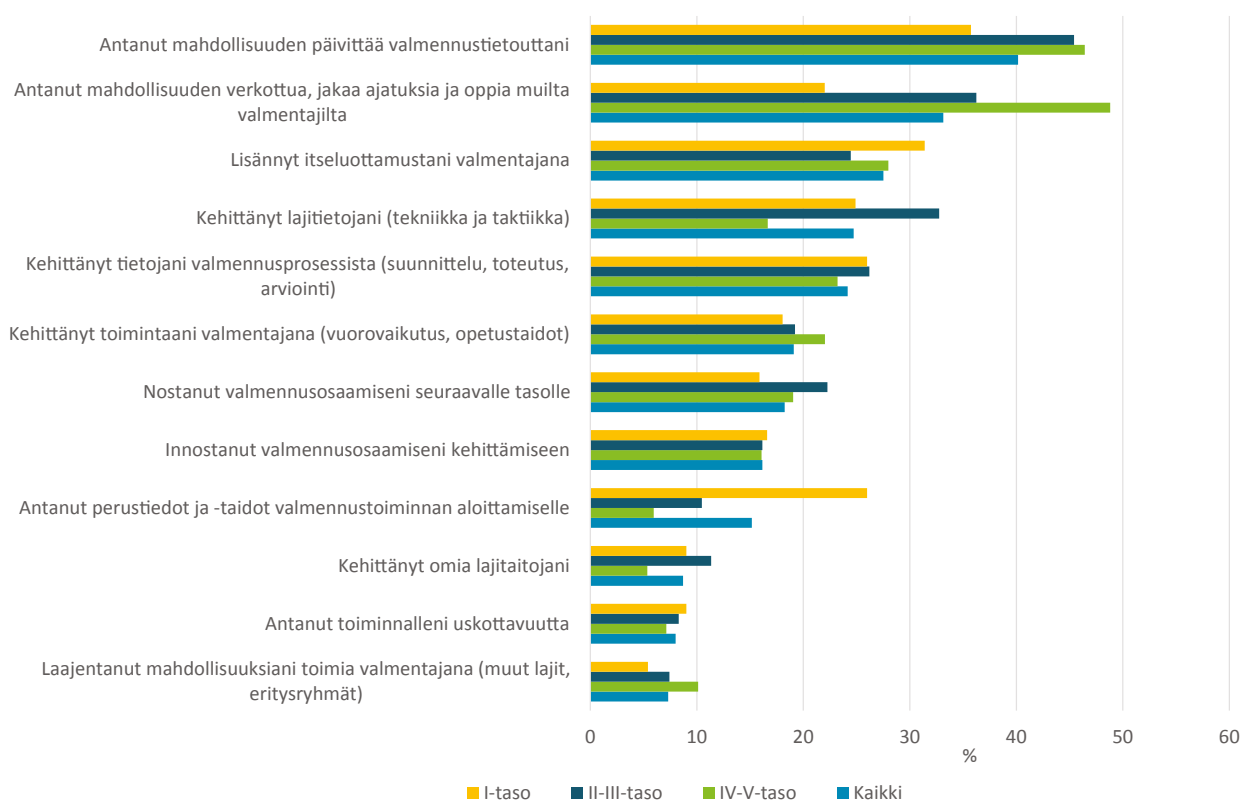
Valmentajakoulutuksiin osallistuminen edellisen neljän vuoden aikana oli aktiivisempaa korkeammin koulutetuilla ($\chi^2(2) = 33.424$, $p < .001$) ja ammattimaisemmin ($\chi^2(2) = 20.079$, $p < .001$) toimivilla vastaajilla. Kyselyntekohetkellä aktiivisesti valmennustoiminnassa mukana olleet olivat myös osallistuneet useammin valmentajakoulutuksiin valmennustoiminnan lopettaneisiin verrattuna ($\chi^2(1) = 77.196$, $p < .001$). Koulutushalukkuudessa seuraavan 12 kuukauden aikana havaitut erot olivat hyvin samalaiset. Halukkaimpia koulutukseen osallistujia olivat korkeimmin koulutetut ($\chi^2(2) = 34.104$, $p < .001$), aktiivisesti kyselyntekohetkellä valmentaneet ($\chi^2(1) = 138.346$, $p < .001$) ja täysipäiväisinä valmentajina toimineet ($\chi^2(2) = 21.708$, $p < .001$) vastaajat (Kuvio 20).

Koulutuksen tarve tunnustettiin vastaajien keskuudessa yleisesti, sillä vain alle viisi prosenttia oli sitä mieltä, ettei koulutukselle ole tarvetta, vaan kaiken oleellisen oppii käytännön valmennuksessa. Kolmasosa vastaajista ajatteli koulutuksen kuitenkin olevan oleellisempaa valmentajapolun alkuvaiheessa. Lisäksi noin neljäsosa vastaajista koki koulutusten saavutettavuuden ja hinnan ja viidesosa koulutusten keston jossakin määrin rajoittavan koulutukseen osallistumista. Kouluttajien riittämättömän tason, koulutusten liiallisen teoreettisuuden tai tiedon puutteen koulutusmahdollisuuksista arvioi vaikuttavan koulutukseen osallistumiseen ainoastaan 9-13 % vastaajista (Kuvio 21). Koulutukseen osallistumiseen liittyvissä väittämässä oli eroa koulutuksiin osallistuneiden ja niiden välillä, jotka eivät olleet osallistuneet valmentajakoulutukseen viimeisen neljän vuoden aikana. Melko tai täysin samaa mieltä olevien osuus oli suurempi vastaajilla, jotka eivät olleet osallistuneet valmentajakoulutukseen selkeimmin väittämässä, jotka liittyivät koulutuksen merkitykseen valmentajan polun alkuvaiheessa, koulutuksen saavutettavuuteen, aikavaatimukseen sekä oman koulutuspolun jäsentymättömyyteen (Kuvio 21).

Kuvio 21. Melko tai täysin samaa mieltä olevien vastaajien osuudet koulutukseen osallistumisen ongelmiin liittyvistä väittämistä (N=712).

Vastaajilta tiedusteltiin myös mitä hyötyä he kokivat valmentajakoulutuksesta saaneensa. Noin 40 % vastaajista koki valmentajakoulutuksesta olleen hyötyä oman valmennustietouden päivittämisessä. Noin kolmannes koki hyödyksi myös mahdollisuuden verkottua, jakaa ajatuksia ja oppia muilta valmentajilta koulutuksen aikana sekä hieman alle kolmannes itseluottamuksen lisääntymisen koulutuksen vaikutuksesta. Lisäksi tietojen kehittymisen lajista (tekniikka ja taktiikka) tai valmennusprosessista (suunnittelu, toteutus ja arviointi) koki hyödyksi noin neljännes vastaajista (Kuvio 22). Koulutustasojen välillä havaittiin koettujen koulutushyötyjen osalta myös pieniä eroja. Korkeammin koulutetuista vastaajista muita suurempi osa piti tärkeänä valmennustietouden päivittämistä ja IV-V-tasolla koulutetuista noin puolet piti muita tärkeämpänä mahdollisuutta verkottua, jakaa ajatuksia ja oppia muilta koulutuksissa. I-tasolla koulutetut puolestaan kokivat koulutusten lisänneen itseluottamusta valmentajana sekä antaneen perustiedot ja -taidot valmennustoiminnan aloittamiselle. II-III-tasolla koulutusten koettiin muita useammin kehittäneen lajitietoja.

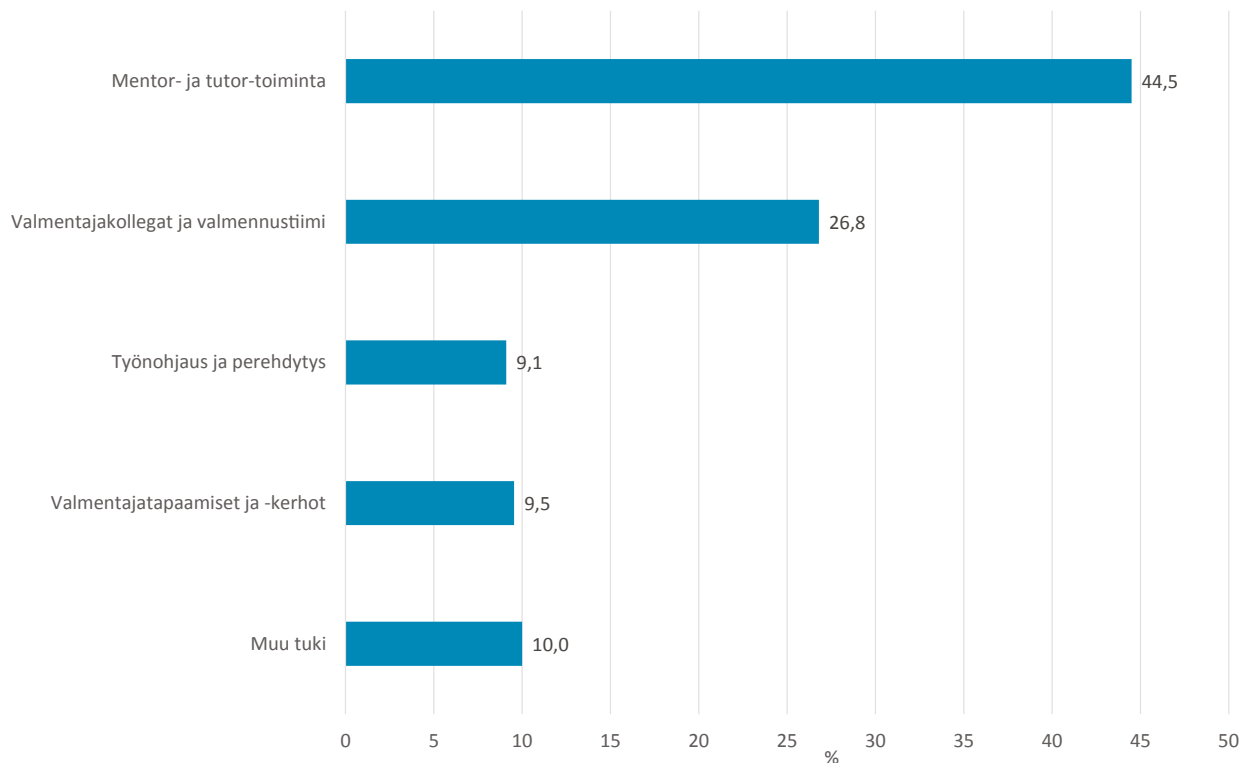

Kuvio 22. Kokemukset valmentajakoulutuksen hyödyistä (N=624).

3.5.5 Muu valmennustoiminnan tuki

Vastaajilta tiedusteltiin myös olivatko he saaneet valmentajana muuta tukea kuin koulutusta viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana. Kaikkiaan muuta valmennustoiminnan tukea ilmoitti saaneensa 32,9 % vastaajista (N=234). Muuta valmennustoiminnan tukea olivat saaneet useammin ne vastaajat ($\chi^2(1) = 71.817, p < .001$), jotka kyselyntekohetkellä toimivat edelleen valmentajina (43,9 %) valmennustoiminnan lopettaneisiin verrattuna (12,7 %). Lisäksi täysipäiväisinä valmentajina toimineista suurempi osa (58,2 %) oli saanut tukea valmentajana kuin vapaaehtois pohjalta (28,3 %) toimineet ($\chi^2(2) = 8.098, p < .05$) ja korkeimmin koulutetuista (42,9 %) suurempi osa kuin I-tasolla (28,2 %) koulutetut ($\chi^2(2) = 10.580, p < .01$).

Yleisin tukimuoto oli mentorointi tai tutorointi, jota ilmoitti saaneensa 44,5 % vastaajista. Mentoriksi/tutoriksi nimettiin useimmin valmennuspäälliköt tai -vastaavat, muut valmentajakollegat tai kokeneemmat valmentajat. Toiminta oli tyypillisimmin seuran organisoimaa, mutta joissakin tapauksissa järjestäjäksi mainittiin myös lajiliitto, urheiluakatemia, lajiryhmävastaava tai jokin yksittäinen kehitysohjelma. Muiden valmentajien vertaistukea ja ohjausta tai oman valmennustiimin tukea oli saanut reilu neljännes (26,8 %) vastaajista. Tuki oli pääosin henkilökohtaisiin suhteisiin perustuvaa oman seuran sisällä tapahtuvaa toimintaa. Työnohjausta tai perehdytystä oli saanut noin joka kymmenes ja lähes yhtä moni oli osallistunut seuran järjestämiin yhteisiin valmentajatapaamisiin, kerhoihin, seuran sisäisiin koulutuksiin tai saanut jotain muuta tukea (Kuvio 23).

Kuvio 23. Valmentajien saama muu tuki kuin koulutus viimeisen 12 kuukauden aikana (N=234).

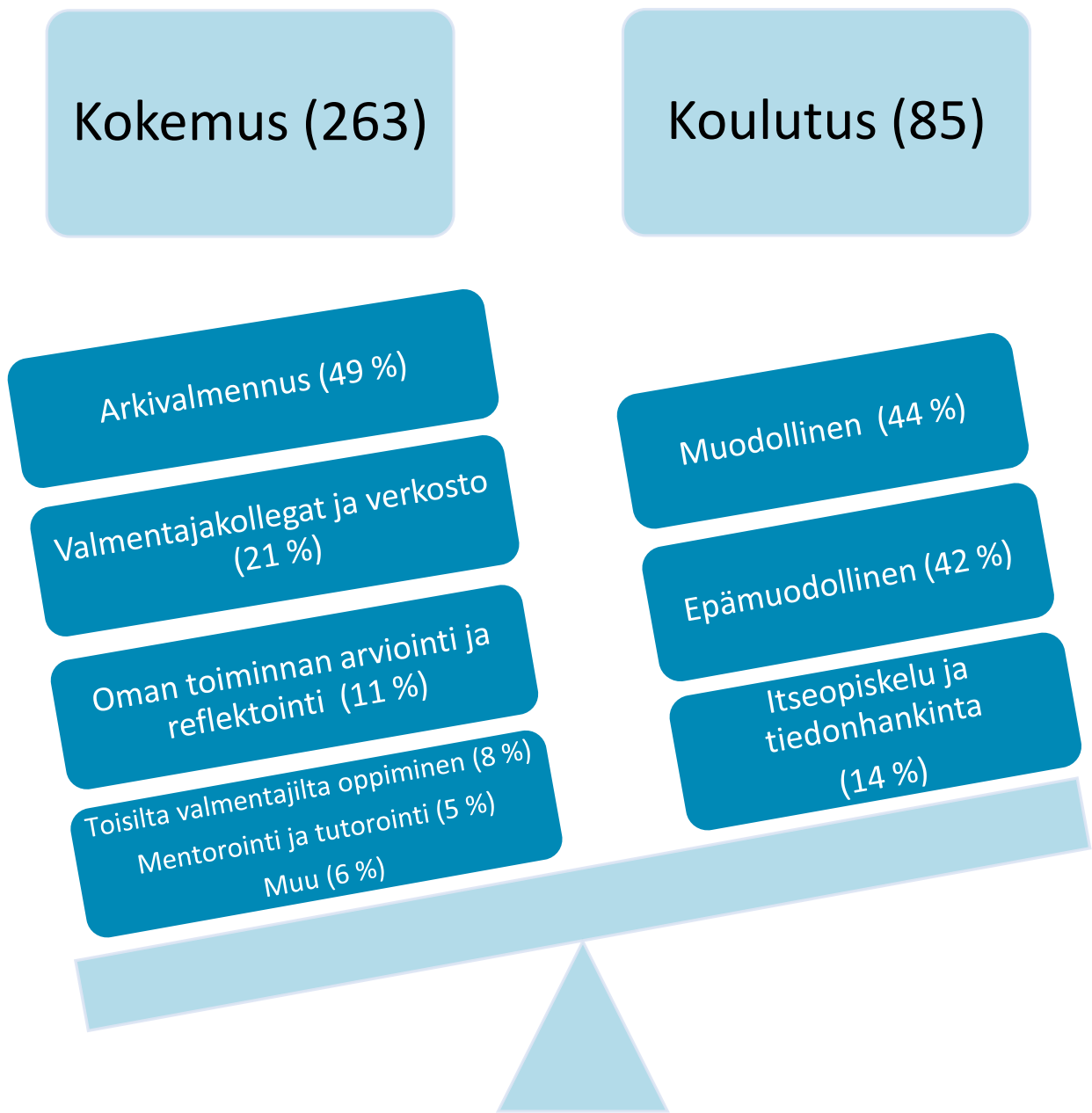
3.5.6 Valmentajien tärkeimmät oppimiskokemukset

Kysymykseen tärkeimmästä oppimiskokemuksesta viimeisen 12 kuukauden aikana vastasi 48,9 % valmentajista (N=348). Oppimiskokemukset luokiteltiin kokemukseen tai koulutukseen (Kuvio 24) kuuluvaksi sen mukaan liittyikö kuvattu oppimistilanne valmentajana toimimiseen (kokemus) vai johonkin koulutustapahtumaan tai opiskeluun (koulutus). Oppimistilanteen kuvauksen lisäksi vastaajilta kysyttiin myös mitä tietoja ja taitoja kyseinen oppimiskokemus oli lisännyt (Kuvio 25) sekä miten kyseinen oppimiskokemus oli vaikuttanut heidän käytännön valmennustoimintaansa (Kuvio 26).

Tärkeimmistä oppimiskokemuksista valtaosa (76 %) liittyi kokemukseen valmentajana toimimisesta. Koulutukseen tai opiskeluun liittyvän oppimistilanteen nimesi tärkeimmäksi oppimiskokemukseksi viimeisen 12 kuukauden aikana 24 % vastaajista. Kokemukseen liittyvistä oppimistilanteista noin puolet (49 %) liittyi arkivalmennukseen ja noin viidennes (21 %) vuorovaikutustilanteisiin muiden valmentajien tai valmennustiimin kanssa (Kuvio 23). Noin joka kymmenennen vastaajan tärkein oppimiskokemus liittyi

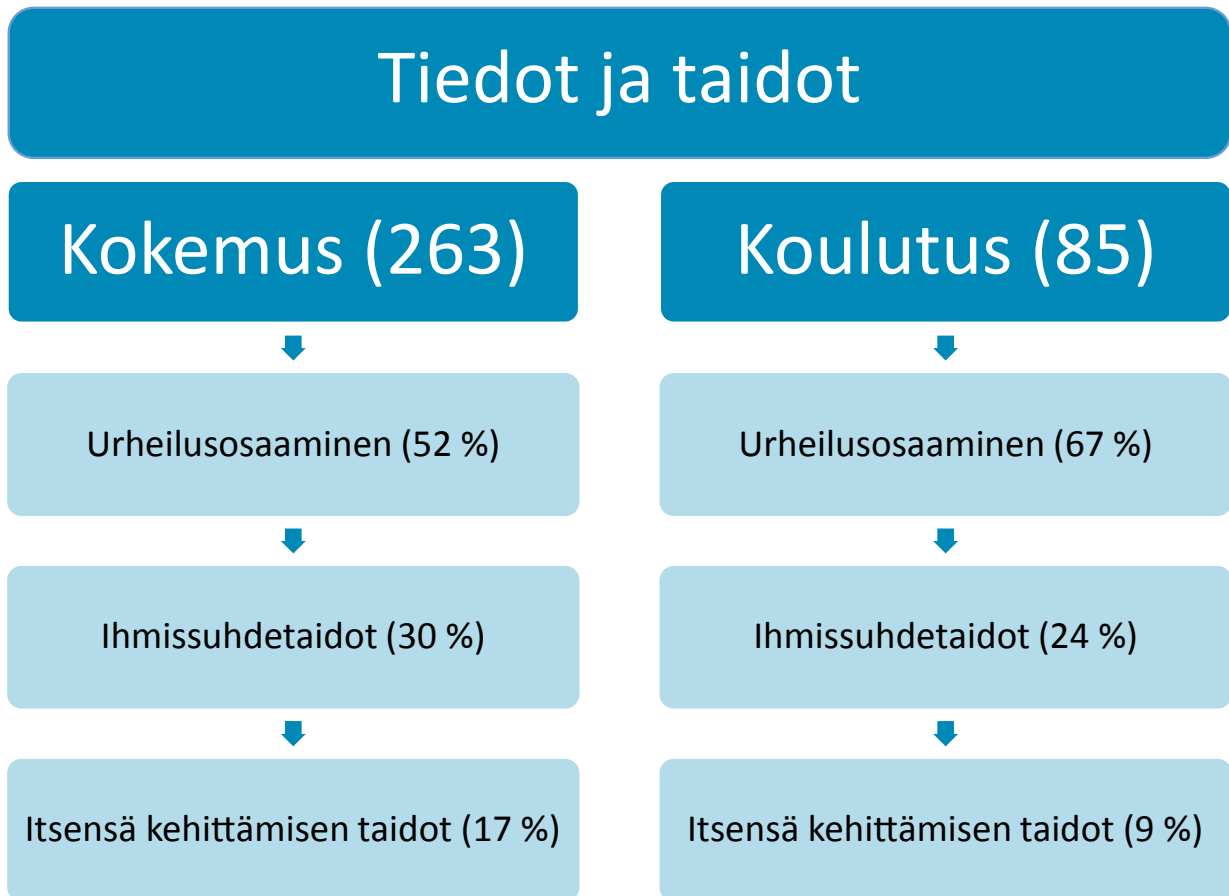
oman valmennustoiminnan arviointiin ja reflektointiin ja lähes yhtä monen toisilta valmentajilta oppimiseen heidän toimintaansa seuraamalla ja tarkkailemalla. Pienellä osalla vastaajista tärkein oppimiskokemus liittyi mentorointiin, tutorointiin (5 %) tai johonkin muuhun arkielämän kokemukseen (6 %) kuin valmennukseen.

Koulutukseen liittyvät oppimiskokemukset jakautuivat melko tasaisesti sekä muodollisten koulutusten (44 %) (tasokoulutukset, VAT/VEAT, AMK/yliopisto) että erilaisten kurssien, teemakoulutusten ja seminaarien välillä (42 %). Valmentajana kehittymistä näytti tapahtuvan jonkin verran myös omaehtoisen itseopiskelun tai tiedonhankinnan kautta (Kuvio 23).

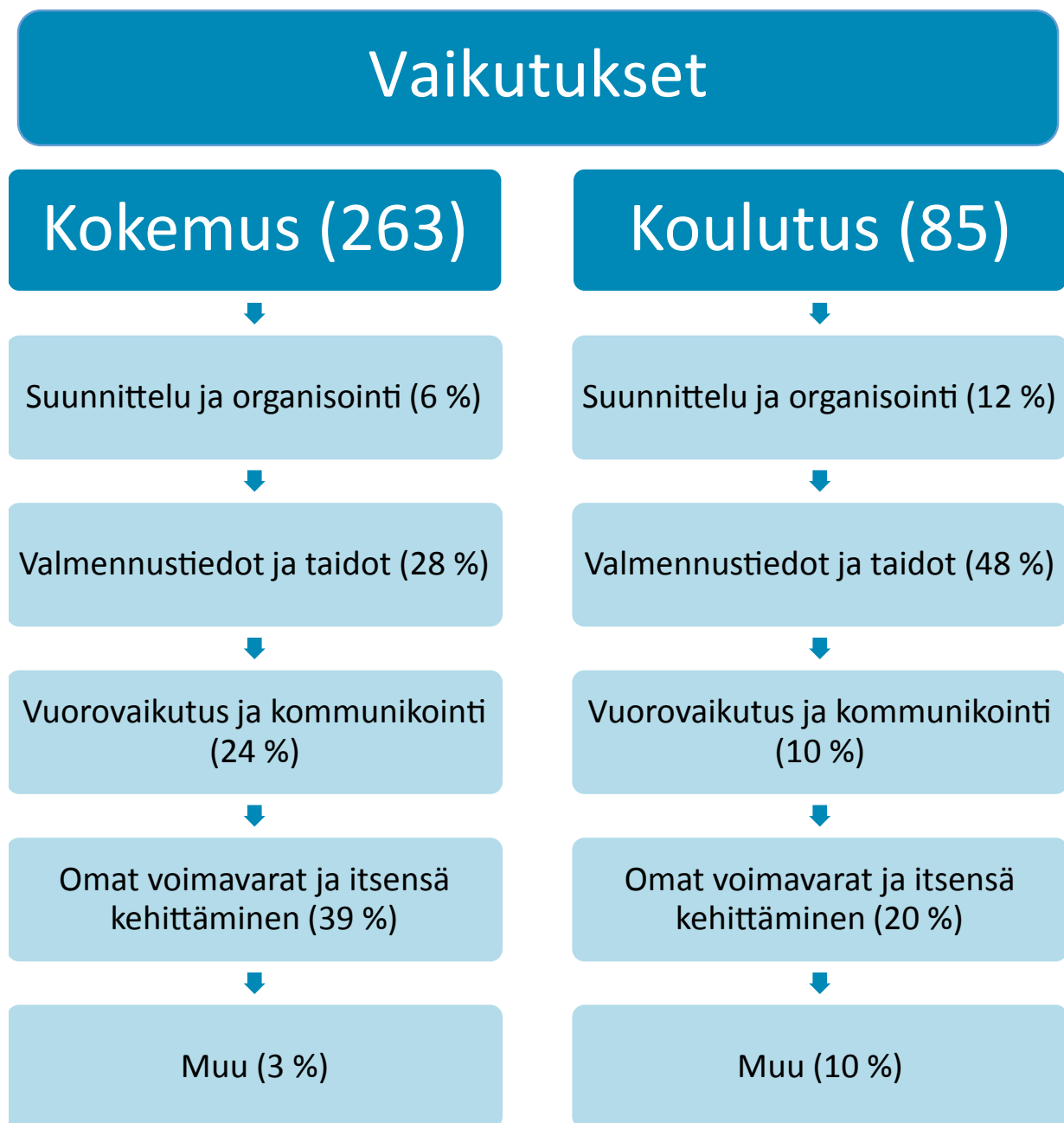
Kuvio 24. Valmentajien tärkeimpien oppimiskokemusten luokittelu (N=348).

Oppimiskokemusten kautta kehittyneet tiedot ja taidot luokiteltiin valmennusosaamisen mallin mukaan kuuluvaksi joko urheiluosaamiseen, ihmissuhdetaitoihin tai itsensä kehittämisen taitoihin. Tärkeimmäksi koettujen oppimiskokemusten kautta lisääntyneistä tiedoista ja taidoista hieman yli puolet (56 %) liittyi urheiluosaamiseen, 29 % ihmissuhdetaitoihin ja 15 % itsensä kehittämiseen. Kokemukseen ja koulutukseen liittyvien oppimiskokemusten kautta lisääntyneet tiedot ja taidot painoutuivat hieman eri osa-alueille (Kuvio 24). Koulutukseen liittyvät oppimistilanteet lisäsivät selkeästi enemmän urheiluosaamiseen (67 %) liittyviä tietoja ja taitoja kuin kokemukseen liittyvät oppimistilanteet ja toisaalta kiinteästi valmennustoimintaan liittyvät oppimiskokemukset lisäsivät enemmän ihmissuhdetaitoja (30 %) ja itsensä kehittämisen taitoja (17 %).

Kuvio 25. Oppimiskokemusten kautta lisääntyneet tiedot ja taidot (N=348).

Oppimiskokemusten vaikutukset valmennustoimintaan luokiteltiin sen perusteella, mille valmennustoiminnan osa-alueelle niiden vaikutukset pääasiassa kohdistuivat (Kuvio 25). Luokittelun perusteella tärkeimmäksi koettujen oppimiskokemusten vaikutukset kohdistuivat valmentajien omiin voimavaroihin ja itsensä kehittämiseen (35 %), valmennustietoihin ja -taitoihin (32 %), vuorovaikutukseen ja kommunikointiin (20 %) sekä valmennuksen suunnitteluun ja organisointiin (8 %). Myös oppimiskokemusten vaikutukset valmennustoimintaan erosivat kokemukseen ja koulutukseen liittyvissä oppimistilanteissa (Kuvio 25). Kokemukseen liittyvien oppimistilanteiden vaikutukset kohdistuivat selkeämmin valmentajan omiin voimavaroihin ja itsensä kehittämiseen (39 %) sekä vuorovaikutukseen ja kommunikointiin (24 %) kuin koulutukseen liittyvissä oppimistilanteissa. Koulutuksessa kertyneistä oppimiskokemuksista puolestaan lähes puolet (48 %) vaikutti valmennustietoihin ja -taitoihin, kun kokemukseen liittyvissä oppimistilanteissa vastaava osuus oli 28 %.

Kuvio 26. Oppimiskokemusten vaikutukset valmennustoimintaan (N=348).

YHTEENVETO JA

JOHTOPÄÄTÖKSET

4 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Raportin tulokset ovat jatkoa keväällä 2009 toteutetulle valmentajakyselylle, jonka tavoitteena oli muodostaa yleiskuva suomalaisesta valmentajakunnasta sekä kuvata laajemmin valmentajana oppimista ja kehittymistä Suomessa (Blomqvist ym. 2012). Tässä raportoitavan seurantakyselyn tarkoituksena oli kartoittaa vuoden 2009 valmentajakyselyyn vastanneiden valmentajien tilannetta neljä vuotta myöhemmin keväällä 2013. Erityisesti haluttiin selvittää kuinka suuri osuus vastaajista oli jatkanut valmentamista ja muodostaa yleiskuva sekä valmennustoimintaa jatkaneista että sen lopettaneista valmentajista. Pitkittäisasetelman avulla oli mahdollista kuvata myös valmennusuralla neljän vuoden aikana tapahtuneita muutoksia valmentajien kokemuksessa, koulutuksessa ja toimintaympäristössä. Lisäksi kartoitettiin valmentajien kouluttautumista, valmennusosaamisen tasoa ja kehitystarpeita sekä valmentajana kehittymistä.

Kyselylomake lähetettiin keväällä 2013 nettikyselynä kaikille 2009 vuoden valmentajakyselyyn vastanneille, joista seurantakyselyyn vastasi 712 (32 %) valmentajaa. Kyselyyn saatiin vastauksia yhteensä 47 lajiin valmentajilta. Lajeittain tarkasteltuna vastausmäärät olivat suurimmat jalkapallossa, jääkiekossa ja yleisurheilussa. Kokonaisvastausmäärien jakaumat suurimpien lajien osalta olivat hyvin samanlaiset vuoteen 2009 verrattuna. Vaikka vastaajat edustivat myös seurantakyselyn osalta melko kattavasti eri ikä- ja suoritustasoilla toimivia valmentajia vapaaehtoisvalmentajista ammattivalmentajiin on tuloksia tarkasteltaessa huomioitava, että vastaajat olivat valmentajina keskimääräistä kokeneempia ja koulutetumpia eivätkä tulokset näin ole yleistettävissä kuvaamaan laajemmin koko suomalaista valmentajakuntaa.

Valmentajien yleiskuvaus

Seurantakyselyn vastaajista (N=712) valtaosa (noin 72 %) oli miehiä. Lähes kaksi kolmasosaa oli iältään yli 40-vuotiaita ja vain joka kymmenes vastaaja oli alle 30-vuotias. Noin puolet vastaajista oli aloittanut valmennustoiminnan alle 25-vuotiaana, naiset keskimäärin hieman miehiä nuorempina. Oman kilpaurheilun aikana karttunutta lajitietoa ja kokemusta oli kolmella neljästä vastaajasta. Valmentajakokemusta vastaajilla oli keskimäärin 15 vuotta ja lähes kaikki vastaajat (97 %) olivat osallistuneet valmentajakoulutukseen. Korkeimpana valmentajakoulutustasona oli 39 %:lla vastaajista lajiliittojen järjestämä I-tason koulutus, kolmasosalla lajiliiton II- tai III-tason koulutus, ja valmentajan ammattitutkinto tai korkea-asteen valmentajakoulutus (AMK- tai yliopistotaso) oli korkeimpana koulutustasona noin neljäsosalla vastaajista. Vuoteen 2009 verrattuna vastaajilla oli valmentajakokemusta keskimäärin neljä vuotta enemmän, kouluttamattomien ja I-tasolla koulutettujen osuus oli hieman vähentynyt ja vastaavasti III-tason tai valmentajan ammattitutkinnon suorittaneiden vastaajien osuus oli hieman kasvanut.

Kaikista vastaajista kaksi kolmasosaa (65 %) ilmoitti toimivansa kyselyntekohetkellä edelleen valmentajina. Näistä noin puolet valmensi alle 16-vuotiaita ja puolet sitä vanhempia urheilijoita yleisimmin kansallisella tai paikallisella/piirin/alueellisella tasolla. Lähes kaksi kolmesta valmentajasta toimi vapaaehtois pohjalta, reilu viidesosa osa-aikaisesti ja harvempi kuin joka viides valmensi täysipäiväisesti. Vuoteen 2009 verrattuna yli 16-vuotiaita tai kansallisen ja kansainvälisen tason urheilijoita valmentavien osuudet olivat hieman kasvaneet ja osa-aikaisesti toimineista valmentajista osa oli siirtynyt vapaaehtoisvalmentajiksi ja osa ammattivalmentajiksi. Havaitut muutokset valmennuksen toimintaympäristössä todentavat valmentajien kehityspolun rakentuvan osittain valmennettavien mukana lasten harrasturheilun parista nuoruus- ja aikuisvaiheen kilpaurheiluun.

Valmennustoimintaa motivoi jatkamaan kaikkein yleisimmin nautinto, jota saatiin urheilijoiden kehittymisen seuraamisesta tai vuorovaikutussuhteesta urheilijoiden kanssa. Tärkeäksi koettiin myös mahdollisuus toiminnan jatkamiseen oman lajin parissa sekä tuntemus siitä, että oli urheilijan menestyessä saanut olla osana vaikuttamassa siihen. Vapaaehtoisvalmentajia motivoi muita useammin halu auttaa omaa lastaan hänen urheiluharrastuksessaan, kun taas täysipäiväisiä valmentajia motivoi muita useammin valmentamisen näkeminen hyvänä uravalintana. Valmennustoiminnan jatkamisen motiivit näyttävät pääosin olevan sisäisiä joko toiminnasta itsestään tai lajista lähtöisin olevia, joka on tärkeää sekä valmentajana kehittymisen että valmennustoiminnan jatkuvuuden kannalta.

Yli puolet vastanneista piti valmennustoiminnassa kaikkein tärkeimpänä ilon ja nautinnon tuottamista ja lähes puolet urheilijan kasvattamista. Tärkeimmäksi koetut asiat valmennustoiminnassa vaihtelivat hieman toimintaympäristön mukaan. Selkeimmät erot eri ikäryhmiä valmentavien välillä havaittiin siinä, kuinka tärkeänä pidettiin vastustajan voittamista, lajirakkauden synnyttämistä tai fyysisten ominaisuuksien kehittämistä omassa valmennuksessa. Lajirakkauden synnyttämisen erittäin tärkeäksi kokeneiden osuus oli suurin lapsiurheiluvaiheen valmentajilla, kun vastaavasti fyysisten ominaisuuksien kehittämisen ja vastustajan voittamisen erittäin tärkeäksi kokeneiden osuudet olivat suurimmat nuoriso- ja aikuisurheiluvaiheen valmentajilla. Tulokset osoittavat valtaosan valmentajista näkevän urheilijan kehittämisen kokonaisvaltaisena prosessina, tunnistaen sekä ilon ja innostuksen ja ominaisuuksien kehittämisen merkityksen urheilussa että myös oman kasvatuksellisen roolinsa valmentajina. Lisäksi tulokset todentavat valmentajan osaamisen painottuvan eri tavalla urheilijan polun eri vaiheissa. Erilaisten toimintaympäristöjen asettamat osaamistarpeet on tärkeä tunnistaa ajatellen sekä valmentajan oman kehityspolun rakentumista että valmennusosaamisen kehitystyötä laajemmin.

Valmennustoiminnan lopettaneita oli vastaajista reilu kolmannes. Huomionarvoista oli, että kaksi kolmesta valmennuksen lopettaneesta oli edelleen jollakin tavoin mukana urheilutoiminnassa ja joka neljäs oli ajatellut jatkaa valmentamista seuraavan 12 kuukauden aikana. Lopettaneiden osuus oli naisvalmentajissa hieman miehiä suurempi. Lisäksi lopettaneiden osuus oli suurempi vapaaehtoisten, kokemattomampien ja alemmin koulutettujen valmentajien joukossa sekä nuorempia ikäluokkia tai alemmalla tasolla valmentavilla. Vaikka valtaosalla valmennustoiminnan lopettamisen pääasialliset syyt olivatkin henkilökohtaisia, liittyen yleisimmin terveyteen, perhe-elämään, työhön tai ajankäyttöön, oli noin joka viides vastaaja luopunut valmennuksesta valmennusjärjestelmään tai toimintaympäristöön liittyvistä syistä johtuen. Näiden tekijöiden syvempi tarkastelu sekä niihin vaikuttaminen on valmennustoiminnan jatkuvuuden kannalta oleellista. Olennaista on myös pohtia millaista tukea aloitteleville valmentajille tulisi tarjota sekä tehdä näkyväksi erilaisia urapolkuja ja mahdollisuuksia toimia, jotka vastaisivat mahdollisimman hyvin myös aloittelevien valmentajien tavoitteita ja tarpeita.

Valmennusosaamisen taso ja kehitystarpeet

Suomalaisvalmentajat arvioivat valmennusosaamisensa olevan keskimäärin hyvällä tasolla sekä suunnittelun ja organisoimisen, valmennustietojen ja -taitojen että vuorovaikutus- ja kommunikointitaitojen osalta. Korkeimmalla tasolla osaamisen arvioitiin olevan vuorovaikutukseen ja kommunikointiin ja alhaisimmillaan suunnitteluun ja organisointiin liittyvien sisältöjen osalta. Arvioidussa valmennusosaamisen tasossa oli eroa koulutustasojen välillä erityisesti harjoittelun ohjelmoinnissa ja harjoitusten suunnittelussa sekä valmennusmenetelmiin liittyvässä tietämyksessä ja teknisissä/taktisissa taidoissa. Käytännön valmennuksen laadun kehittymisen kannalta puolet valmentajista valitsi viiden tärkeimmän kehi-

tyskohteensa joukkoon motivoinnin ja innostamisen, tilanneherkkyyden/mukautumisen tilanteen tai henkilön mukaan sekä palautteen antamisen. Vaikka osaamisen arvioitiin olevan korkeimmillaan juuri vuorovaikutus- ja kommunikointitaidoissa kokivat valmentajat toisaalta, että näillä samoilla osa-alueilla olisi edelleen kehittymisen tarvetta ja että niissä kehittyminen kuvastuisi käytännön valmennuksen laadun paranemisena.

Käytännön valmennuksen laadun kehittymisen kannalta useimmat valmentajat kokivat tärkeimmäksi kehittyä teknisissä ja taktisissa tiedoissa, harjoittelun ohjelmoinnissa, harjoitusten suunnittelussa, urheilijan kehittymisen ymmärtämisessä ja arvioinnissa sekä kuuntelemisen taidoissa. Tekniset/taktiset taidot, harjoittelun ohjelmointi ja urheilijan kehittymisen ymmärtäminen ja arviointi korostuivat nuoruusvaiheen valmentajilla ja harjoitusten suunnittelu ja motivointi ja innostaminen lapsuusvaiheen valmentajilla. Tulokset todentavat toisaalta koulutuksen merkityksen osaamisen kehittäjänä mutta herättävät myös pohtimaan koulutusten sisältöjä, menetelmiä ja painotuksia sekä sitä, millainen osaaminen koulutuksissa pääsääntöisesti kehittyy. Tärkeää on myös arvioida minkä osaamisen osalta koulutuksen kautta vaikuttaminen on tehokkainta ja toisaalta millä muilla toimintatavoilla tai toimenpiteillä osaamisen kehittymistä voitaisiin tukea, jotta käytännön valmennuksen laatu kehittyisi parhaalla mahdollisella tavalla.

Valmentajana kehittyminen

Suomalaisvalmentajat pitivät koulutusta tärkeänä valmentajana kehittymisen kannalta, vaikka kolmasosa vastaajista ajattelikin koulutuksen olevan oleellisempaa valmentajapolun alkuvaiheessa. Kaksi kolmesta aktiivisesti valmentavasta oli osallistunut koulutukseen edellisen neljän vuoden aikana ja puolet oli aikeissa osallistua tulevan vuoden aikana. Kovin suunnitelmallista valmentajana kouluttautuminen ei kuitenkaan näyttänyt olevan, sillä yli puolet valmentajista ei osannut sanoa, kuinka pitkälle aikoivat valmentajina kouluttautua. Koulutuksen saavutettavuuden, kalleuden ja siihen vaadittavan ajan arvioitiin rajoittavan useammin koulutukseen osallistumista kuin kouluttajien tason tai koulutusten liiallisen teoreettisuuden. Valmentajat, jotka eivät olleet neljän vuoden aikana osallistuneet koulutuksiin, erosivat koulutuksiin osallistuneista selkeimmin siinä, että he kokivat kehityspolunsa koulutuksen suhteen olevan vielä jäsentymätön. Koulutukseen osallistumisen esteitä tulisi järjestelmällisesti kartoittaa sekä pyrkiä vähentämään uudistamalla koulutuskokonaisuuksia sekä tarjoamalla erilaisia tapoja suorittaa tai todentaa olemassa oleva osaaminen sopivalla tavalla. Lisäksi tulisi miettiä, miten järjestelmän avulla voitaisiin tukea erityisesti aloittelevia valmentajia oman kehityspolun löytymisessä, joka saattaisi herättää innostuksen oman osaamisen kehittämiseksi ja elinikäiselle oppimiselle.

Koulutukseen olivat osallistuneet useimmin korkeammin koulutetut ja täysipäiväisesti toimineet valmentajat ja sama suuntaus oli todettavissa myös koulutushalukkuudessa seuraavan 12 kuukauden osalta. Koulutukseen osallistumisen hyödyt painottuivat tietojen päivittämisen ja lisääntymisen ohella koulutuksen aikaiseen verkottumiseen ja vuorovaikutukseen muiden valmentajien kanssa sekä tiedon lisääntymisen myötä myös itseluottamuksen kasvamiseen valmentajana. Korkeimmin koulutetut valmentajat pitivät koulutuksen tärkeimpänä hyötynä mahdollisuutta verkottua ja jakaa ajatuksia, II- ja III-tason valmentajat kehittyneitä lajitietoja ja I-tason valmentajat perustietoja, jotka olivat mahdollistaneet valmennustoiminnan aloittamisen. Koulutuksesta saatava hyöty näyttäisi siis jonkin verran muuttavan muotoaan kokemuksen ja koulutuksen karttumisen myötä. Valmentajakoulutuksen kehitystyötä ajatellen pohdittavaksi jää, miten koulutuksessa voidaan entistä paremmin tukea lisääntyneen tiedon jalostumista kokonaisvaltaiseksi valmennusosaamiseksi valmentajan polun eri vaiheissa.

Aistihavaintoihin perustuvista oppimistyyleistä valmentajat valitsivat ensisijaiseksi oppimistyylikseen pääsääntöisesti joko kinesteettisen tai visuaalisen oppimistyylin. Valmentajat kokevat siis oppivansa helpoimmin asioita tekemällä tai näkemällä. Oppimistilanne tehostuu, kun on mahdollista joko liikkuu mukana tai testata asioita liikkumalla tai kun opittavia asioita havainnollistetaan erilaisten kaavioiden, kuvioiden, käsitekarttojen tai videoiden avulla. Toimintatapoihin perustuvan jaottelun mukaan taas kaksi kolmesta valmentajasta koki olevansa oppimistyylyltään joko aktiivinen osallistuja tai käytännön toteuttaja. Aktiivisen osallistujan oppimistavoiksi sopivat parhaiten haasteita sisältävät nopeatempoiset projekti- ja kehitystehtävät, kun taas käytännön toteuttaja oppii parhaiten tekemällä ja kehittämällä omia taitojaan sekä seuraamalla muiden työskentelyä sekä soveltamalla oppimaansa välittömästi käytäntöön. Nämä tulokset huomioiden nykyinen kehitystyö koulutuksen sekä valmentajan toiminnan muiden tukimuotojen osalta tuntuu oikean suuntaiselta. Pysyvemmän muutoksen aikaan saaminen edellyttää kuitenkin jatkuvaa toimintatapojen ja oppimisympäristöjen kehitystyötä, joissa myös oppijoiden erilaiset oppimistyylit pyritään huomioimaan entistä paremmin.

Muu valmentajan kehittymistä tukeva toiminta näytti tulosten perusteella olevan melko pienimuotoista, kun ainoastaan joka kolmas vastaaja oli saanut valmentajana muuta tukea kuin koulutusta kuluneen 12 kuukauden aikana. Valmennustoimintaa jatkaneet vastaajat kokivat saaneensa tukea valmentajina lähes neljä kertaa useammin kuin valmennustoiminnan lopettaneet. Lisäksi muita enemmän tukea valmentajana olivat saaneet täysipäiväisesti toimivat ja korkeammin koulutetut vastaajat. Vaikka mentor- ja tutor-toiminta oli valmentajien muista tukimuodoista selkeästi yleisin, oli se viimeisen 12 kuukauden aikana koskettanut kuitenkin ainoastaan 14 % kaikista kyselyyn vastanneista. Pääosin henkilökohtaisiin suhteisiin perustuva vertaistuki muilta valmentajilta tai omalta valmennustiimiltä oli koskettanut 8 % kaikista vastaajista, vaikka olikin lähes kolme kertaa useammin mainittu tukimuoto kuin työnohjaus ja perehdytys tai seurojen organisoimat yhteiset valmentajatapaamiset ja -kerhot. Valmentajan toimintaa ja osaamista edistävien tukimuotojen tarve on kuitenkin ilmeinen, sillä lähes puolet (48,3 %) vastaajista oli ajatellut seuraavan 12 kuukauden aikana tarvitsevansa valmennustoiminnassaan tukea. Lisäksi erilaisten tukimuotojen kehittäminen sekä niiden suuntaaminen erityisesti valmentajanpolun alkuvaiheeseen voisi tulosten perusteella olla merkityksellistä valmennustoiminnan jatkuvuuden kannalta.

Kolme neljästä valmentajien nimeämästä tärkeimmästä oppimiskokemuksesta viimeisen 12 kuukauden aikana liittyi kiinteästi käytännön valmentajana toimimiseen, kuten arkivalmennukseen, valmentajakollegoihin ja verkostoon, oman valmennustoiminnan arviointiin ja pohdintaan sekä toisilta valmentajilta oppimiseen. Toisaalta joka neljäs koki tärkeimmän oppimiskokemuksensa liittyneen koulutukseen tai omaehtoiseen opiskeluun. Oppimiskokemusten koettiin pääosin kehittäneen urheiluosaamista mutta myös ihmissuhdetaitojen sekä itsensä kehittämisen taitojen koettiin kehittyneen. Koulutukseen liittyneiden oppimiskokemusten koettiin kehittäneen enemmän urheiluosaamista, kun taas valmentajana toimimiseen liittyneiden oppimiskokemusten koettiin kehittäneen enemmän ihmissuhdetaitoja ja itsensä kehittämisen taitoja. Oppimiskokemusten vaikutukset valmennustoiminnan eri osa-alueisiin olivat hyvin samansuuntaisia. Koulutukseen liittyvät oppimiskokemukset vaikuttivat selkeämmin valmennustietoihin ja taitoihin ja jonkin verran valmentajan omiin voimavaroihin ja itsensä kehittämiseen, kun taas valmentajana toimimiseen liittyneiden oppimiskokemusten vaikutukset jakautuivat tasaisemmin valmennustoiminnan eri osa-alueille.

Vastaajien nimeämät tärkeimmät oppimiskokemukset viimeisen 12 kuukauden aikana todentavat hyvin, että valmentajana oppimista ja kehittymistä tapahtuu hyvin monenlaisissa tilanteissa, ympäristöissä

ja yhteyksissä. Sekä toiminnassa oppimisen tukeminen eri tavoin valmentajan arjessa että koulutusten kehittäminen toiminnassa oppimisen lähtökohdista näyttäisivätkin molemmat luontevilta keinoilta tukea valmentajan osaamisen kehittymistä. Kun valmentajana kehittyminen ja oppiminen mahdollistetaan valmentajan omassa toimintaympäristössä, on tietojen ja taitojen jalostuminen osaamiseksi todennäköisempää ja urheiluosaamisen lisäksi kehittyä myös muu valmentajana vaadittava osaaminen kuten ihmishuhdetaidot ja itsensä kehittämisen taidot.

4.1 Päähavainnot

- Seurantakyselyyn vastasi 32 % (N=712) vuoden 2009 valmentajakyselyyn vastanneista. Vastajat olivat keskimääräistä valmentajakuntaa kokeneempia ja koulutetumpia.
- Vuoteen 2009 verrattuna kouluttamattomien ja I-tasolla koulutettujen valmentajien määrä oli vähentynyt ja III-tason ja ammattitutkinnon suorittaneiden valmentajien määrä lisääntynyt.
- Valmennustoimintaa oli jatkanut 65 % vastanneista. Motiivit toiminnan jatkamiselle olivat pääosin sisäisiä joko toiminnasta itsestään tai lajista lähtöisin olevia.
- Valtaosa valmensi vapaaehtois pohjalta, valmennettavat yleisimmin 12–19-vuotiaita ja kansallisella tasolla kilpailevia urheilijoita.
- Vuoteen 2009 verrattuna yli 16-vuotiaita, kansallisen tai kansainvälisen tason urheilijoita valmentavien määrä oli kasvanut. Osa-aikaisista valmentajista osa oli siirtynyt vapaaehtois- ja osa ammattivalmentajiksi.
- Valmennustoiminnan oli lopettanut 35 % vastaajista. Valmennustoiminnan lopettaminen oli yleisempää naisten, vapaaehtoisten, kokemattomampien ja alemmin koulutettujen valmentajien joukossa sekä nuorempia ikäluokkia tai alemmalla tasolla valmentavilla.
- Valmennustoiminnan lopettamisen syyt liittyivät yleisimmin terveyteen, perhe-elämään, työhön tai ajankäyttöön. Noin joka viides vastaaja oli lopettanut toimintansa valmennusjärjestelmään tai toimintaympäristöön liittyvistä syistä johtuen.
- Valmentajat arvioivat osaamisensa olevan korkeimmalla tasolla vuorovaikutus- ja kommunikointitaidoissa. Valmennuksen laadun kannalta keskeisimmiksi kehityskohteiksi nousivat tekniset ja taktiset tiedot, harjoittelun ohjelmointi, harjoitusten suunnittelu, urheilijan kehittymisen ymmärtäminen ja arviointi sekä kuuntelemisen taito.
- Koulutukseen oli 4 vuoden aikana osallistunut 64 % valmentajista ja 47 % aikoi osallistua seuraavan 12 kuukauden aikana. 54 % ei tiennyt miten pitkälle aikoi valmentajina kouluttautua. Kolmasosan mielestä koulutus on oleellisempaa valmentajapolun alkuvaiheessa.
- Koulutuksen saavutettavuus, kalleus ja siihen vaadittava aika rajoittivat useimmin koulutukseen osallistumista. Koulutuksen hyödyiksi koettiin valmennustietojen päivittämisen ja lisääntymisen ohella koulutuksen aikainen verkottuminen ja vuorovaikutus muiden valmentajien kanssa sekä itseluottamuksen lisääntyminen valmentajana.
- Noin kolmasosa valmentajista oli saanut edeltäneen 12 kuukauden aikana muuta tukea kuin koulutusta. Muu valmennustoiminnan tuki oli harvinaisempaa lopettaneilla, alemmin koulutetuilla ja vapaaehtoisesti toimivilla valmentajilla. Lähes puolet valmentajista koki olevansa tuen tarpeessa seuraavan 12 kuukauden aikana.
- Valmentajien ensisijainen oppimistyyli oli aistihavaintoihin perustuen valtaosalla joko kineettinen tai visuaalinen ja toimintatapoihin perustuen aktiivinen osallistuja tai käytännön toteuttaja.
- Kolme neljästä valmentajien nimeämästä tärkeimmästä oppimiskokemuksesta viimeisen 12 kuukauden aikana liittyi kiinteästi käytännön valmentajana toimimiseen. Koulutukseen liittyneiden oppimiskokemusten koettiin kehittäneen enemmän urheiluosaamista ja valmentajana toimimiseen liittyneiden ihmishuhdetaitoja ja itsensä kehittämisen taitoja.

LIITE A. KYSELYLOMAKE

SEURANTAKYSELY VALMENTAJILLE JA OHJAAJILLE

TAUSTATIEDOT

1. Sukupuoli *

- Nainen
 Mies

2. Ikä *

20 - 24 vuotta ▾

3. Onko sinulla kilpaurheilutausta? *

- Ei
 Kyllä

4. Mikä on korkein suorittamasi valmentajakoulutus? *

- Ei valmentajakoulutusta
- 0-tason koulutus (esim. starttikoulutus, aloittavan ohjaajan koulutus)
- I-tason koulutus (vähintään 50 h, entinen C- ja B-valmentajakoulutus)
- II-tason koulutus (suoritettu I-taso ja vähintään 100 h opintokokonaisuus, entinen A-valmentajakoulutus ja siihen liittyvät lajiosat)
- III-tason koulutus (suoritettu II-taso ja vähintään 150 h opintokokonaisuus, entinen A-lajitutkinnon jälkeinen lajikoulutus, lajin korkein koulutustaso, jos sellaista on järjestetty)
- Liikuntaneuvoja (valmennus)
- Entinen AmVT, KVT ja AVT
- VAT
- VEAT
- Liikunnan ohjaaja (valmennus) (opisto ja AMK)

Yliopistotason valmentajakoulutus

*Muu; mikä?

5. Minkä ikäisenä olet aloittanut valmentamisen? *

16

6. Kuinka monta vuotta sinulla on kaikkiaan kokemusta valmentamisesta? *

3

7. Toimitko tällä hetkellä valmentajana? *

En

Kyllä

8. Minkä lajin urheilijoita olet viimeksi valmentanut? *

Am. jalkapallo

9. Minkä ikäryhmän urheilijoita olet viimeksi valmentanut? *

Alle 7 vuotta

7-11 vuotta

12-16 vuotta

17-19 vuotta

Yli 19 vuotta

10. Minkä tasoisia urheilijoita olet viimeksi valmentanut? *

Harraste

Paikallinen/Piiri/Alue

Kansallinen

Kansainvälinen

11. Mikä on ollut valmennustoiminnan peruste viimeisessä valmennustoiminnassasi? *

Vapaaehtoinen

12. Mitkä seuraavista syistä ovat vaikuttaneet eniten valmennustoiminnan lopettamiseen omalla kohdallasi? Valitse korkeintaan 3 vaihtoehtoa. *

- Tuen puute valmennustoiminnassa (vanhemmat, seura, järjestelmä)
- Ristiriidat valmennusyhteisössä (valmennustiimi, vanhemmat, seuran muut toimihenkilöt)
- Ei ollut tarjolla sopivaa valmennettavaa/joukkuetta
- Muutto toiselle paikkakunnalle
- Henkilökohtaiset syyt (terveys, perhesyyt, ajankäyttö)
- Riittämän korvaus valmennustoiminnasta
- Valmennustyöstä annettavan tunnustuksen ja arvostuksen puute
- Siirtyminen opiskelusta työelämään/muutokset siviililyöissä
- Oman lapsen harrastuksen lopettaminen/vaihtaminen
- Muu; mikä

13. Halutessasi voit tarkentaa alla olevaan kenttää syitä, jotka mielestäsi olivat ratkaisevia lopettamis päätöksesi kannalta.

14. Oletko ajatellut jatkaa valmentamista seuraavan 12 kuukauden aikana? *

- En
- Kyllä

15. Oletko tällä hetkellä mukana urheilutoiminnassa jollakin muulla tavoin kuin valmentajana? *

- En
- Kyllä; miten?

Jos sinulla on useita valmennustehtäviä, vastaa kysymyksiin 16-20 pääasiallisen valmennustehtäväsi osalta.

16. Minkä lajin urheilijoita valmennat? *

17. Minkä ikäryhmän urheilijoita valmennat? *

- Alle 7 vuotta
- 7-11 vuotta
- 12-16 vuotta
- 17-19 vuotta
- Yli 19 vuotta

18. Minkä tasoisia urheilijoita valmennat? *

- Harraste
- Paikallinen/Piiri/Alue
- Kansallinen
- Kansainvälinen

19. Mikä on valmennustoiminnan peruste nykyisessä valmennustoimessasi? *

20. Arvioi montako tuntia (0,5 h tarkkuudella, esim. 2,5) käytät kilpailukauden aikana keskimäärin aikaa viikossa seuraaviin asioihin?

Harjoitusten suunnittelu h/vko	<input type="text"/>
Harjoitusten ohjaaminen h/vko	<input type="text"/>
Kilpailut/ottelut h/vko	<input type="text"/>
Hallinnolliset tehtävät h/vko	<input type="text"/>
Matkustaminen h/vko	<input type="text"/>
Valmennustoiminnan arviointi h/vko	<input type="text"/>
Itseni kehittäminen valmentajana h/vko	<input type="text"/>
Yhteensä	<input type="text"/>

21. Mitkä seuraavista asioista saavat sinut jatkamaan valmennustoimintaasi? Valitse korkeintaan 3 vaihtoehtoa. *

- Valmentaminen antaa minulle mahdollisuuden jatkaa toimintaani oman lajin parissa
- Valmentaminen on hyvä uravalinta
- Nautin valmentamisesta, koska pidän vuorovaikutuksesta urheilijoiden kanssa
- Nautin valmentamisesta, koska voin seurata urheilijoiden kehittymistä
- Nautin siitä, kun urheilija menestyy ja tiedän, että olen ollut osana vaikuttamassa siihen

21. Mitkä seuraavista asioista saavat sinut jatkamaan valmennustoimintaasi? Valitse korkeintaan 3 vaihtoehtoa. *

- Valmentaminen antaa minulle mahdollisuuden jatkaa toimintaani oman lajin parissa
- Valmentaminen on hyvä uravalinta
- Nautin valmentamisesta, koska pidän vuorovaikutuksesta urheilijoiden kanssa
- Nautin valmentamisesta, koska voin seurata urheilijoiden kehittymistä
- Nautin siitä, kun urheilija menestyy ja tiedän, että olen ollut osana vaikuttamassa siihen

- Valmennan, koska haluan auttaa entistä seuraani/joukkuettani
- Valmennan, koska haluan auttaa lastani hänen urheiluharrastuksessaan
- Valmennan, koska nautin kilpailun tuomasta jännityksestä
- Saan tunnustusta ja arvostusta valmentajana
- Muu; mikä

22. Jos ajattelet tämän hetkistä valmennettavaasi/joukkuettasi, kuinka tärkeäksi arvioit seuraavat asiat valmennuksessasi? *

Asteikko; 1 = ei lainkaan tärkeää, 2 = hieman tärkeää, 3 = kohtalaisen tärkeää, 4 = tärkeää, 5 = erittäin tärkeää.

	1	2	3	4	5
Fyysisten ominaisuuksien kehittäminen	☒	☐	☐	☐	☐
Ilon ja nautinnon tuottaminen	☒	☐	☐	☐	☐
Sosiaalisten taitojen kehittäminen	☒	☐	☐	☐	☐
Urheilullisen elämäntavan edistäminen	☒	☐	☐	☐	☐
Vastustajan voittaminen	☒	☐	☐	☐	☐
Ongelmanratkaisutaitojen kehittäminen	☒	☐	☐	☐	☐
Teknisten ja taktisten taitojen kehittäminen	☒	☐	☐	☐	☐
Urheilijan kasvattaminen	☒	☐	☐	☐	☐
Lajirakkauden synnyttäminen/vaaliminen/vahvistaminen	☒	☐	☐	☐	☐
Muu; mikä? <input type="text"/>	☒	☐	☐	☐	☐

VALMENNUSOSAAMINEN JA VALMENTAJANA KEHITTYMINEN

23. Arvioi omaa valmennusosaamistasi seuraavilla osa-alueilla . *

Asteikko: 1-10, missä 1 on alhaisin ja 10 korkein taso.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Suunnittelu ja organisointi										
Harjoitusten suunnittelu (rakenne, muoto, sisältö)	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Harjoittelun ohjelmointi (kilpailukausi, vuosi, jakso)	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Harjoitusten organisointi (olosuhteet, välineet, terveys, turvallisuus)	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Harjoitusten ja harjoittelun arviointi	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Valmennustiedot ja -taidot										
Tekniset/taktiset tiedot	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Päätöksen teko	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Urheilijan/pelaajan kehittymisen ymmärtäminen ja arviointi	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Havainnointi ja analysointi	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Itsearviointi ja kriittinen ajattelu	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tietämys valmennusmenetelmiin liittyen	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Valmennusympäristön hallinta	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vuorovaikutus ja kommunikointi										
Kuunteleminen	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ohjeiden antaminen	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Palautteen antaminen	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tilanneherkkyys, mukautuminen/sopeutuminen tilanteen/henkilön mukaan	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Motivointi ja innostaminen	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kysymysten asettaminen	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

24. Oletko osallistunut valmentajakoulutukseen viimeisen 4 vuoden aikana? *

- En
 Kyllä; kuinka moneen?

25. Jos vastasit edelliseen kysymykseen Kyllä, minkä koulutuksen olet viimeksi suorittanut?

Koulutus

26. Mitä hyötyä käymästäsi koulutuksesta on sinulle ollut? Valitse korkeintaan 3 vaihtoehtoa.

- Lisännyt itseluottamustani valmentajana
 Antanut perustiedot ja -taidot valmennustoiminnan aloittamiselle

- Antanut mahdollisuuden päivittää valmennustietouttani
- Nostanut valmennusosaamisen seuraavalle tasolle
- Laajentanut mahdollisuksiani toimia valmentajana (muut lajit, erityisryhmät)
- Kehittänyt tietojani valmennusprosessista (suunnittelu, toteutus, arviointi)
- Kehittänyt toimintaani valmentajana (vuorovaikutus, opetustaidot)
- Kehittänyt lajitietojani (tekniikka ja taktiikka)
- Kehittänyt omia lajitaitojani
- Innostanut valmennusosaamisen kehittämiseen
- Antanut mahdollisuuden verkottua, jakaa ajatuksia ja oppia muilta valmentajilta
- Antanut toiminnalleni uskottavuutta
- Muu; mikä

27. Arvioi kuinka saamaa mieltä olet seuraavista koulutukseen osallistumisen ongelmiin liittyvistä väittämistä. *

Asteikko; 1= en lainkaan samaa mieltä, 2 = vain hieman, 3 = jonkin verran, 4 = melko, 5 = täysin samaa mieltä.

	1	2	3	4	5
Koulutukselle ei ole ollut tarvetta, kaiken oleellisen oppii käytännön valmennuksessa	☒	☐	☐	☐	☐
Koulutuksen saavutettavuus on ollut huono (ajankohta/paikka)	☒	☐	☐	☐	☐
Koulutukset ovat liian kalliita	☒	☐	☐	☐	☐
Sopivan tasoista koulutusta ei ole ollut tarjolla	☒	☐	☐	☐	☐
Koulutukset ovat liian teoreettisia	☒	☐	☐	☐	☐
Koulutus on oleellisempaa valmentajapolun alkuvaiheessa	☒	☐	☐	☐	☐
Koulutuksen suorittaminen vaatii liian paljon aikaa	☒	☐	☐	☐	☐
Kouluttajat eivät ole tarpeeksi osaavia/korkeatasoisia	☒	☐	☐	☐	☐
Painotus koulutuksissa on enemmän teoriassa kuin sen soveltamisessa käytäntöön	☒	☐	☐	☐	☐
Minulla ei ole ollut riittävästi tietoa tarjolla olevista koulutusmahdollisuuksista tai koulutuksen rahoitusmahdollisuuksista	☒	☐	☐	☐	☐
Oma kehityspolkuni koulutuksen suhteen on vielä epäselvä/jäsentymätön	☒	☐	☐	☐	☐

28. Kuinka pitkälle olet ajatellut kouluttautua valmentajana? *

- I-taso
- II-taso
- III-taso
- IV-taso
- V-taso
- Muu taso; mikä?
- En osaa sanoa

29. Oletko ajatellut osallistua valmentajakoulutukseen seuraavan 12 kuukauden aikana? *

- En
- Kyllä

30. Oletko saanut valmentajana muuta tukea (esim. ohjausta, tutorointia, perehdytystä) kuin koulutusta viimeisen 12 kuukauden aikana? *

- En
- Kyllä; mitä

31. Valitse alla olevista valmennuksen osa-alueista korkeintaan 5, joissa haluaisit kehittyä ja aseta ne tärkeysjärjestykseen (1-5) sen mukaan paljonko osaamisen kehittyminen mielestäsi vaikuttaisi käytännön valmennuksesi laatuun.

	Tärkein	2. tärkein	3. tärkein	4. tärkein	5. tärkein
Suunnittelu ja organisointi					
Harjoitusten suunnittelu (rakenne, muoto, sisältö)	☐	☐	☐	☐	☐
Harjoittelun ohjelmointi (kilpailukausi, vuosi, jakso)	☐	☐	☐	☐	☐
Harjoitusten organisointi (olosuhteet, välineet, terveys, turvallisuus)	☐	☐	☐	☐	☐
Harjoitusten ja harjoittelun arviointi	☐	☐	☐	☐	☐
Muu; mikä <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐
Valmennustiedot ja -taidot					
Tekniset/taktiset tiedot	☐	☐	☐	☐	☐
Päätöksen teko	☐	☐	☐	☐	☐
Urheilijan/pelaajan kehittymisen ymmärtäminen ja arviointi	☐	☐	☐	☐	☐
Havainnointi ja analysointi	☐	☐	☐	☐	☐
Itsearviointi ja kriittinen ajattelu	☐	☐	☐	☐	☐
Tieto eri valmennusmenetelmiin liittyen	☐	☐	☐	☐	☐
Valmennusympäristön hallinta	☐	☐	☐	☐	☐
Muu; mikä <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐
Vuorovaikutus ja kommunikointi					
Kuunteleminen	☐	☐	☐	☐	☐
Ohjeiden antaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Palautteen antaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Tilanneherkkyys, mukautuminen/sopeutuminen tilanteen/henkilön mukaan	☐	☐	☐	☐	☐
Motivointi ja innostaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Kysymysten asettaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Muu; mikä <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐

32. Aistihavaintoihin perustuvat oppimistyyliä liittyvät ihmisen tapoihin käyttää eri aistikanavia oppimisessa. Valitse, mikä seuraavista vaihtoehtoista kuvaa mielestäsi parhaiten omaa vallitsevaa oppimistyyliäsi. *

- Visuaalinen (näköaisti)
- Auditiiivinen (kuuloaisti)
- Lukeminen ja kirjoittaminen (tekstin käsittely)
- Kinesteettinen (tekeminen)
- En osaa sanoa

33. Vaihtoehtoisesti oppimistyyliä voidaan jakaa myös toimintatavan mukaan. Valitse mikä seuraavista vaihtoehdoista on mielestäsi lähimpänä omaa toimintatapaasi oppia. *

- Aktiivinen osallistuja (aktivisti); oppii parhaiten tekemällä myös yrityksen ja erehdyksen kautta
- Käytännön toteuttaja (pragmaatikko); oppii parhaiten saadessaan välittömästi mahdollisuuden soveltaa oppimaansa käytäntöön
- Looginen ajattelija (teoretikko); oppii parhaiten silloin kun oppimistilanteessa on mahdollista kysellä ja kokeilla
- Harkitseva tarkkailija (pohdiskelija); oppii parhaiten ajattelemalla ennen toimintaa ja huomioimalla sekä analysoimalla
- En osaa sanoa

Mikä on ollut kohdallasi tärkein valmennukseen liittyvä oppimiskokemus viimeisen 12 kk aikana? Kuvaile sekä (34) oppimiskokemus, (35) mitä tietoja/taitoja se on lisännyt ja (36) miten se on vaikuttanut omaan valmennustoimintaasi?

34. Oppimiskokemus/oppimisen lähde (voi olla esim. koulutus, valmennus- tai kilpailutapahtuma, keskustelu, muu arkikokemus)

35. Mitä tietoja/taitoja oppimiskokemus on lisännyt?

36. Miten oppimiskokemus on vaikuttanut omaan valmennustoimintaasi?

37. Millaista tukea valmentajana haluaisit tai ajattelisit tarvitsevasi seuraavan 12 kuukauden aikana?